

NASZE

KATOWICE

WYDANIE SPECJALNE | Europejskie Miasto Nauki Katowice 2024 | Bezpłatny informator miejski | katowice.eu | ISSN 1899-9530

MIASTO *które* PATRZY W PRZYSZŁOŚĆ

Katowice właśnie zapisują się w historii jako pierwsze miasto z Europy Środkowo-Wschodniej, które otrzymało prestiżowe wyróżnienie Europejskiego Miasta Nauki. Warto zaznaczyć, że decyzja o przyznaniu Katowicom tego zaszczytnego tytułu jest związana z intensywnymi wysiłkami podejmowanymi na rzecz rozwoju nauki i technolo-

gii w regionie. Współpraca władz lokalnych i środowiska akademickiego zaowocowała nie tylko postępem w dziedzinie badań, ale także promocją innowacyjności i edukacji.

Rozwój nauki w Katowicach ma również swoje korzenie w działaniach podejmowanych przez Konsorcjum Akademickie – Katowice Miasto Nauki. Zrzesza ono pu-

bliczne uczelnie i stanowi fundament dla wspólnych projektów badawczych, wymiany praktyk i tworzenia sprzyjającego środowiska dla naukowców i studentów.

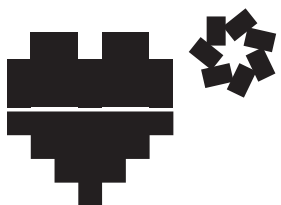
Przyznanie tytułu miasta nauki w Europie Środkowo-Wschodniej to nie tylko zaszczyt dla Katowic, ale także możliwość promocji regionu jako silnego ośrodka naukowego. Konferencja ESOF, którą

miasto będzie miało zaszczyt gościć w czerwcu, stanie się platformą do prezentacji osiągnięć naukowych, wymiany doświadczeń oraz budowania przyszłości opartej na wiedzy i innowacjach.

Katowice, już teraz określane mianem Miasta Nauki, stają się inspiracją dla innych regionów Europy Środkowo-Wschodniej i dowodzą, że zaangażowanie w rozwój

nauki ma kluczowe znaczenie dla postępu społecznego i gospodarczego.

Przyznany Katowicom tytuł Europejskiego Miasta Nauki skłania do bliższego przyjrzenia się tematyce miasta i zadania szeregu ważnych pytań: dla kogo jest miasto, po co ono jest, jakie powinno być. W poszukiwaniu odpowiedzi zerknijcie na dalsze strony. ✨ JG

**Europejskie
Miasto Nauki
Katowice 2024**

**Nauka
na wyciągnięcie
ręki**

2–5, 7, 19

**Katowickie
uczelnie
polecają się**

8–15

**Rozmowy
o nauce
i Mieście Nauki**

6, 17, 18

KATOWICE W AKCJI: walka ze s

Katowice, historycznie silnie związane z przemysłem górniczym, kształtują nową, zieloną rzeczywistość, podejmując zdecydowane działania przeciwko skutkom zmian klimatycznych. Kilka ambitnych projektów rewitalizacyjnych i ekologicznych inwestycji ukierunkowanych na poprawę jakości życia oraz zrównoważony rozwój świadczy o zdecydowanym podejściu miasta do wyzwań natury ekologicznej.

Zielona Warszawska i al. Korfatego

Jeszcze w 2022 r. ul. Warszawska stanowiła przede wszystkim całodzienny parking dla osób dojeżdżających do centrum Katowic do pracy z innych miast. W grudniu 2023 r. inwestycję ukończono. Kluczowym elementem przemiany było wprowadzenie ogromnej ilości zieleni: 70 drzew, 2649 krzewów, 2734 bylin i traw. Drogi zwężono, a przestrzeń oddano pieszym, tworząc eleganckie deptaki z elementami architektury miejskiej. Zazielenienie ulicy to również element walki z miejskimi wyspami ciepła, redukującymi efekty zmian klimatycznych.

Kolejnym z ważnych zielonych projektów była przemiana al. Korfatego. Decyzja o odbetonowaniu jej fragmentu i nasadzeniu 50 drzew oraz tysięcy krzewów stała się symbolem proekologicznych rozwiązań. Projekt nie tylko poprawił estetykę miasta, ale także skutecznie zredukował miejskie wyspy ciepła i pozwolił

na naturalne retencjonowanie tysięcy litrów wody deszczowej.

Zdjęcia przedstawiające al. Korfatego przed realizacją inwestycji i po jej zakończeniu zdobyły wielką popularność w mediach społecznościowych, także za granicą, i były pokazywane jako przykład udanej rewitalizacji.

Rewitalizacja Stargańca i Kozubka

Starganiec po rewitalizacji zakończonej w połowie zeszłorocznych wakacji stał się ulubionym miejscem mieszkańców. Kosztem 7 mln zł zyskał nową plażę, kąpielisko, pomost, altany, boiska do siatkówki i inne atrakcje. Inwestycja to także przykład troski o środowisko – z hotelem dla owadów, budkami łęgowymi i nasadzeniem roślin miododajnych.

Za 1,8 mln zł metamorfozę przeszedł również staw Kozubek – zyskał drewniany taras, siłownię na świeżym powietrzu, plac zabaw i nowe chodniki. Zadbano o estetykę miejsca,

R. KAZMIERCZAK

dodając ławki, leżaki i oświetlenie. Przywrócono ten obszar do życia, tworząc zielone, przyjazne miejsce.

– Mieszkam na osiedlu Witosa całe życie. Teraz, po rewitalizacji, często odwiedzamy staw podczas spacerów z córką. Szczególnie często bywaliśmy tam latem. Teren jest świetnie zagospodarowany, jest miejsce do zabawy dla najmłodszych, miejsce do wypoczynku, czy to na leżakach przy stawie, czy to na ławkach, jest gdzie usiąść w cieniu i gdzie pospacerować. Dzięki tablicy informacyjnej mieszkańcy mogą się dowiedzieć więcej na temat historii tego stawu i rodziny Kozubków, od których pochodzi jego nazwa. Myślę, że to była ważna inwestycja

dla naszego osiedla, i jestem bardzo dumna, że jako społeczność zmobilizowaliśmy się do głosowania w BO i przywróciliśmy świetność temu miejscu – mówi Katarzyna Dąbrowska-Kotulska.

Zbiorniki retencyjne

W ramach ochrony przed skutkami zmian klimatycznych i ekstremalnych zjawisk pogodowych Katowice inwestują w budowę zbiorników retencyjnych, które gromadzą nadmiar wody deszczowej i kontrolują jej odprowadzanie. Projekt o wartości ponad 100 mln zł obejmował m.in. budowę i modernizację ponad 8 km sieci kanaliza-

KRYZYS KLIMATYCZNY DRUGĄ SZANSĄ?

Za jedno z najważniejszych odkryć naukowych ostatnich lat niektórzy autorzy uważają koncepcję granic planetarnych. Pojęcie to dotyczy procesów systemu Ziemi i granic, których przekroczenie może wywołać nagłą, nieliniową i nieodwracalną zmianę środowiska w skali globalnej. Naukowcy tym sposobem określili ramy, w których możemy bezpiecznie gospodarować zasobami Ziemi. Obecnie sześć z dziewięciu granic planetarnych zostało przekroczonych, w tym zmiana klimatu.

Zmiana klimatu stała się jednym z dominujących czynników destabilizacji funkcjonowania planety. Wysoce niepokojące jest, że już w 1896 r. szwedzki chemik i fizyk Svante Arrhenius stwier-

dził, że spalanie paliw kopalnych spowoduje nadmierny wzrost temperatury na Ziemi, a świat podjął walkę ze zmianą klimatu dopiero w 1992 r., kiedy to w trakcie Szczytu Ziemi w Rio de Janeiro przyjęto konwencję w sprawie zmian klimatu. Efekty naszych starań pozostają mierne. Każdego roku na konferencjach klimatycznych trwają usilne starania, aby średnia temperatura Ziemi utrzymała się na poziomie bezpiecznym dla środowiska i ludzi. Niestety, 2023 r. był najcieplejszym rokiem od czasów przedindustrialnych, styczeń 2024 r. bił wszelkie rekordy pod tym względem, luty tego roku może go za chwilę wyprzedzić. Emisje gazów cieplarnianych rosną z każdym rokiem.

Jesteśmy coraz bliżej momentu, gdy średnia globalna temperatura wzrośnie o więcej niż 1,5°C w stosunku do ery przedindustrialnej, a to wedle naukowców punkt krytyczny zmiany klimatu.

Świat znajduje się dzisiaj w głębokim kryzysie klimatycznym i środowiskowym. Zagraża on funkcjonowaniu ekosystemów na Ziemi, ale zagraża też rodzajowi ludzkiemu. Żyjemy w czasach wyjątkowych, w historycznym momencie, który może się okazać końcem ludzkiej cywilizacji albo początkiem nowej drogi. Chińczycy zapisują słowo kryzys za pomocą dwóch symboli, z których pierwszy oznacza „zagrożenie”, a drugi – „drugą szansę”. Czy wykorzystamy naszą szansę i zdo-

lamy zbudować zrównoważony, bezpieczny świat? Czy zakończymy wystarczająco szybko erę spalania paliw kopalnych? Czy będziemy produkować energię w sposób bezpieczny dla nas? Czy skorzystamy z mądrości natury i stworzymy trwały model funkcjonowania gospodarki i energetyki? Czy nastąpi Wielkie Przyspieszenie i wkrótce znajdziemy się na ścieżce prowadzącej do pożądanej transformacji klimatyczno-energetycznej? 🌱

PROF. DR HAB. PIOTR SKUBAŁA
UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH, WYDZIAŁ
NAUK PRZYRODNICZYCH,
INSTYTUT BIOLOGII,
BIOTECHNOLOGII I OCHRONY
ŚRODOWISKA

Wpływ zmian klimatycznych na ekosystemy miejskie

...cji deszczowej oraz budowę 25 zbiorników retencyjnych (których łączna pojemność to aż 11 tys. m sześć., czyli 11 mln litrów), dzięki czemu zmniejszy się ryzyko lokalnych podtopień. Zbiorniki są zlokalizowane np. w rejonie parku Budnioka i ulic Korczaka, Kościuszki i Drodzów.

Część zbiorników retencyjnych wyposażono w studnie czerpalne, dzięki czemu zgromadzoną wodę można ponownie wykorzystać, np. do podlewania zieleni czy też czyszczenia infrastruktury miejskiej. Do kontrolowania pracy zbiorników retencyjnych i miejskiej kanalizacji jest wykorzystywany zaawansowany technologicznie system monitoringu. Obejmuje on ponad 150 urządzeń pomiarowych rozmieszczonych na całej funkcjonującej w Katowicach sieci kanalizacyjnej.

Raj dla pszczół

W ostatnich latach w mieście pojawiły się ule dla pszczół. Znajdują się na dachach basenów miejskich i NOSPR. Miasto, szczególnie takie jak Katowice, w którym połowa powierzchni to tereny zielone, to dla pszczół bardzo przyjazne środowisko. Jest w nim cieplej, dzięki czemu sezon pylenia jest dłuższy. Jest więcej różnorodnych kwiatów (parki, ogródki działkowe). Nie występują też gigantyczne pola monokulturowe (np. z rzepakiem). Ważne jest również to, że w mieście bardzo rzadko stosuje się pestycydy i nawozy sztuczne do wspomagania rozwoju roślin.

Cztery nowe parki

W pierwszej połowie tego roku mieszkańcy będą mogli korzystać z aż czterech nowych parków: na Wełnowcu (koszt ponad 13 mln zł), Kostuchnie (ponad 5,4 mln zł), Ochojcu (ponad 10 mln zł) i na pograniczu Bogucic, Zawodzia i Dąbrówki Małej (prace 8 mln zł).

Przykładowo mieszkańcy tej ostatniej okolicy w miejsce nieuporządkowanej zieleni zyskają m.in. plac zabaw, ogród sensoryczny czy zielony labirynt. Prace polegają także na pielęgnacji zieleni – powstaną polany, łąki kwiatne oraz strefa widokowa. Pozostałe parki również przekształcą się w nowoczesną przestrzeń rekreacyjną, oferującą bogactwo aktywności dla mieszkańców.

W parku w Wełnowcu powstanie rolkostrada, pumtrack oraz strefa relaksu, nowy plac zabaw, a także wybieg dla psów. W Ochojcu po rewitalizacji pojawią się nowe ciągi piesze, place zabaw, park dla psów i ogród społeczny. W parku w Kostuchnie znajdzie się m.in. strefa zabawy i rozrywki dla dzieci, miejsce rekreacji sportowej, punkt widokowo-obserwacyjny czy strefy zieleni ozdobnej.

Zielone przystanki

Katowice szykują się na kolejną ekologiczną transformację przestrzenną, a projekt europejski UPSURGE, który przyniesie nam nowe, zielone przystanki oraz urokliwą zieloną oazę przed dawną siedzibą Muzeum Śląskiego, wkracza w kolejną fazę. Obecnie trwa procedura przetargowa, która pozwoli na wyłonienie wykonawcy zadania. Przystanki, które zostaną poddane metamorfozie, to Ochojec Szpital, Katowice Jagiellońska oraz dwa przy ul. Chorzowskiej – Dąb Kościół i Park Śląski Ogród Zoologiczny. Plac Obrońców Katowic na rynku również zyska swoją zieloną oazę.

Po podpisaniu umowy wykonawca będzie miał blisko dziewięć miesięcy na przekształcenie przystanków, co oznacza, że mieszkańcy Katowic mogą się spodziewać nowych, ekologicznych przestrzeni jeszcze w tym roku. UPSURGE to krok w kierunku ekologii i poprawy jakości życia w Katowicach, łączący funkcjonalność z estetyką. **JG**

POMÓŻMY NASZYM „MIEJSKIM” PSZCZOŁOM I INNYM ZAPYLACZOM

Ekstremalne wydarzenia pogodowe zdarzają się coraz częściej, co zazwyczaj skrupulatnie odnotowują serwisy informacyjne. Natomiast nie wszyscy wiedzą, że są one konsekwencją powolnych i niedostrzegalnych na co dzień zmian klimatycznych. Czy mogą coś o nich powiedzieć nasze uniwersyteckie pszczoły, których rodziny zamieszkują na dachu Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach?

„Wojewódzki program ochrony i rozwoju pszczelarstwa do roku 2030” opracowany przez Zespół Fizjologii Zwierząt i Ekotoksykologii Wydziału Nauk Przyrodniczych dla Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego wyraźnie podkreśla negatywny wpływ zmian klimatycznych na dobrostan rodzin pszczelich. Dane podane w raporcie jednoznacznie mówią, że w ostatnich 50 latach średnioroczna temperatura wzrosła z niewiele ponad 8 do niemal 10°C w 2020 r. Jeśli ten trend zostanie zachowany (a uległ on przyspieszeniu w ostatnim dwudziestolecu), to w 2030 r. średnioroczna temperatura w Katowicach wzrośnie do 10,27°C. Wzrost ten nie jest symetryczny, bo jeśli średnia temperatura maksymalna wzrosła w tym czasie tylko o niecałe 1,5°C, to temperatura minimalna – aż o ponad 5°C. A to już bezpośrednio oddziałuje nie tylko na rozwój i zachowanie pszczół, ale także na zmiany w rozwoju roślin, które są główną bazą pokarmową dla tych owadów.

Temperatura w miastach jest o mniej więcej 0,5°C wyższa niż na terenach podmiejskich. Ta swoista wyspa ciepła tylko potęguje negatywne skutki ocieplania się klimatu, nie tylko dla pszczół. Rekom-

pensatą dla tych owadów w miastach mogą być takie działania człowieka jak nasadzenia kwiatów, ich podlewanie czy sezonowa ich wymiana na rośliny kwitnące. Ważne więc jest, aby w tych działaniach wykorzystywać rodzime rośliny nektarodajne, a nie bezpożytkowe rośliny egzotyczne, które cieszą tylko oko mieszkańców. Pomóżmy naszym „miejskim” pszczołom i innym zapylaczom, które być może dzięki temu lepiej przetrwają wszystkie anomalie pogodowe związane z ocieplaniem się klimatu. *****

DR HAB. MIROSŁAW NAKONECZNY
PROF. UŚ, WYDZIAŁ NAUK
PRZYRODNICZYCH

Zrównoważony TRANSPORT

W Katowicach od wielu lat konsekwentnie dążymy do budowy zrównoważonego transportu, który uwzględni potrzeby wszystkich uczestników ruchu. Naszym celem jest stworzenie środowiska przyjaznego zarówno dla pieszych, rowerzystów, jak i dla kierowców oraz osób korzystających z komunikacji publicznej. Wprowadziliśmy szereg inicjatyw wdrażających ideę zrównoważonego transportu.

Nowe drogi rowerowe

Od 2015 r. w Katowicach wybudowano 52 km nowych dróg rowerowych, w które zainwestowano 45 mln zł. Dzięki temu Katowice zbliżają się coraz bardziej do celu, jakim jest połączenie wszystkich dzielnic miasta siecią bezpiecznych dróg rowerowych. Rozwój infrastruktury dla rowerzystów trwa nieprzerwanie. Obecnie są realizowane połączenia rowerowe w Giszowcu i Szopienicach-Burowcu, a dodatkowo w przetargach na realizację znajdują się kolejne inwestycje w Brynowie, na os. Paderewskiego oraz w Śródmieściu.

Kilka tygodni temu rozpoczęto realizację prawdziwego hitu: pierwszej velostrady w Katowicach. Ta autostrada rowerowa, łącząca Brynów z Giszowcem, umożliwi wygodniejsze i szybsze przemieszczanie się rowerzystów. Nowa inwestycja to nie tylko droga o szerokości 4 m i długości blisko 4,4 km, ale także cała infrastruktura towarzysząca.

Nowoczesny system wypożyczalni rowerów miejskich, tj. Rower Metropolitalny, fantastycznie sprawdzi się przy przejazdach nowymi trasami.

Centra przesiadkowe

To obiekty, których celem jest ułatwienie podróży poprzez zapewnienie efektywnych przesiadek i usprawnienie logistyki podróżowania. Pod koniec 2018 r. otwarto pierwszy park and ride na Ligocie, oferujący 110 miejsc parkingowych. W grudniu 2020 r. dołączyły do niego centra przesiadkowe Zawodzie i Brynów z parkingiem na 405 miejsc (Zawodzie) oraz z 492 miejscami na parkingu trzykondy-

gnacyjnym oraz dodatkowymi 50 miejscami na parkingu naziemnym (Brynów). Budowa tych CP kosztowała odpowiednio: 9,09 mln, 95,2 mln oraz 89,4 mln zł. Następnie oddano do użytku Międzynarodowy Dworzec Autobusowy – Centrum Przesiadkowe Sądowa. To inwestycja o wartości 66 mln zł.

Centra przesiadkowe przynoszą mieszkańcom wiele korzyści. Najważniejszymi są: możliwość szybkiego dotarcia do centrum, oszczędność czasu, uniknięcie trudności z parkowaniem oraz zmniejszone wydatki na paliwo. Doświadczenia z różnych miast wyraźnie pokazują, że punkty przesiadkowe zachęcają do korzystania z transportu publicznego, co prowadzi do zmniejszenia liczby samochodów na drogach i poprawy jakości powietrza.

Niskoemisyjne autobusy

Dzięki inwestycjom PKM Katowice komunikacja miejska w stolicy województwa śląskiego jest bardzo nowoczesna i ekologiczna. Obecnie

w taborze przewoźnika znajduje się 28 autobusów elektrycznych, 22 hybrydowe oraz osiem zasilanych gazem. 155 pojazdów spełnia rygorystyczne wymagania normy Euro 6. Od 2015 r. Katowice zakupiły 175 różnego rodzaju autobusów o łącznej wartości ponad 320 mln zł.

Nikt jednak nie zwalnia tempa, a w przyszłości przewidziano dokładanie do taboru miejskiego kolejnych nowoczesnych autobusów. Priorytetem przy budowie różnorodnej floty jest przyjazność dla środowiska oraz komfort użytkownika i jazdy.

Strefa płatnego parkowania

Nowe przepisy dotyczące parkowania w Katowicach przyniosły korzystne zmiany dla mieszkańców. Najważniejsze z nich to utworzenie dwóch stref parkowania: Strefy A w ścisłym centrum miasta oraz Strefy B na obrzeżach centrum. Dodatkowo wprowadzono ulgowe abonamenty dla mieszkańców. Dzięki tym zmianom ograniczono całodzienne parkowa-

nie samochodów spoza miasta, co znacząco ułatwiło katowiczantom znalezienie wolnych miejsc parkingowych i ograniczyło liczbę nieprawidłowo zaparkowanych pojazdów.

Wprowadzenie SPP poszło w parze z powstaniem pierwszego w Polsce automatycznego parkingu publicznego. To supernowoczesna konstrukcja, na której powierzchni normalnie pomieściłoby się 40 samochodów, a obecnie może ich tam zaparkować aż 240.

Tempo 30

Ekspert podkreślają, że zmniejszenie prędkości wpływa na zwiększenie bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu drogowego, w szczególności pieszych i rowerzystów. W związku z tym w 2015 r. wprowadzono w śródmieściu Katowic strefę uspokojonego ruchu, czyli Tempo 30. Zmiany okazały się zasadne i skuteczne – liczba wypadków zmniejszyła się o mniej więcej 40%. Spadek nastąpił mimo dużego wzrostu liczby zarejestrowanych pojazdów. **KK**

DR HAB. INŻ. GRZEGORZ SIERPIŃSKI, PROF. PŚ

kierownik Katedry Systemów Transportowych, Inżynierii Ruchu i Logistyki na Wydziale Transportu i Inżynierii Lotniczej Politechniki Śląskiej
koordynator ds. Priorytetowego Obszaru Badawczego Inteligentne Miasta i Mobilność Przyszłości

Zrównoważony rozwój wymaga właściwego korzystania z zasobów i zwykle powoduje potrzebę zmian zachowań komunikacyjnych osób podróżujących. Celem strategicznym (w dłuższym horyzoncie czasu) powinna być zmiana podziału modalnego ruchu w kierunku rozwiązań proekologicznych, a zatem m.in. miejskiego transportu zbiorowego. Inne możliwości poruszania to ruch rowerowy i pieszy czy elektryczne i wodorowe samochody osobowe. Trzeba pamiętać również o współdzielonych formach podróżowania. Chodzi m.in. o systemy bikesharingu, coraz więcej miast uruchamia na swoim terenie także usługi carsharingu z wykorzystaniem floty elektrycznej. Zróżnicowana oferta i jej integracja to także późniejsza możliwość łączenia podróży w tańcuchy z wykorzystaniem różnych środków transportu, np. dojazd współdzielonym rowerem

na wybrany przystanek, a potem komfortowy przejazd pojazdem publicznego transportu zbiorowego. Poza wprowadzeniem szerokiej oferty form przemieszczania, by zwiększyć efektywność systemu transportowego, bardzo istotną jest cyfrowa integracja poszczególnych jego elementów z wykorzystaniem tzw. ITS. Możliwość dynamicznego przetwarzania informacji z różnych źródeł to także bieżące reagowanie na potrzeby i przepływ informacji między użytkownikiem (osobą podróżującą) a systemem. To choćby informowanie kierowców o dostępnej liczbie miejsc parkingowych w pobliżu najbliższego centrum przesiadkowego. Z kolei opłaty za postój na miejscach postojowych przyulicznych powinny powodować zwiększenie wskaźnika rotacji (czyli większa liczba pojazdów korzysta z danego miejsca postojowego w ciągu doby

z uwagi na skrócenie średniego czasu postoju), a szybsze znajdowanie miejsca postojowego może minimalizować dodatkowe obciążenie sieci ulic ruchem wymuszonym poszukiwaniem wolnego miejsca. Katowice prowadzą intensywne prace nad rozwojem kolejnych ważnych centrów przesiadkowych, a zatem inwestują w integrację transportu miejskiego. Uporządkowanie ruchu to również realizowana od wielu lat polityka płatnej strefy parkowania oraz budowa parkingów wielopoziomowych i podziemnych. Miasto nie unika też nowych rozwiązań, jak usługi współdzielenia, jednocześnie dbając o innych uczestników ruchu, np. poprzez wytyczenie parkingów dla e-hulajnog w ścisłym centrum. Katowice mogą być także przykładem w zakresie wsparcia elektromobilności i spojrzenia w przyszłość w kwestii wodoru.

Katowice, dzisiaj uznawane za nowoczesne serce pierwszej w Polsce metropolii, stanowią nie tylko ośrodek gospodarczy, ale także centrum wielkich wydarzeń kulturalnych, sportowych i biznesowych dzięki otwartości i gościnności katowiczian. Korzystając z dogodnej infrastruktury komunikacyjnej oraz nowoczesnej bazy hotelowej i konferencyjnej, Katowice stają się miejscem licznych prestiżowych wydarzeń. Zdają egzamin w roli gospodarza imprez o globalnym zasięgu. Wystarczy wymienić tutaj Szczyt Klimatyczny COP24, V Konferencję WADA czy Światowe Forum Miejskie WUF11, na które zjechały dziesiątki tysięcy gości z całego świata. Wśród najważniejszych wydarzeń można wymienić także Europejski Kongres Gospodarczy, przyciągający ludzi ze świata polityki, biznesu i organizacji pozarządowych z różnych krajów.

Mysząc o wydarzeniach odbywających się w Katowicach, należy też wspomnieć o zawodach sportowych rangi mistrzowskiej rozgrywanych w Spodku. Jednak biznes, polityka i sport to niejedynie motywy przewodnie katowickich wydarzeń. Ważnym punktem na mapie tutejszych eventów są imprezy kulturalne. Szczególnie ukontentowani mogą być fani muzyki, którzy mają do wyboru festiwale plenerowe (np. OFF Festival, Tauron Nowa Muzyka) oraz festiwale odbywające się w katowickich salach koncertowych (m.in. Rawa Blues czy Międzynarodowy Konkurs Muzyczny im. Karola Szymanowskiego). W temacie muzyki Katowice mają swoje zasługi nie tylko z racji koncertów i przeglądów. To właśnie tutaj tworzyli kompozytorzy Henryk Mikołaj Górecki i Wojciech Kilar, to tu koncentruje się Szlak Śląskiego Bluesa, wreszcie to tutaj w latach 90. rozwijała się polska scena hiphopowa. Nic więc dziwnego, że w 2015 r. Katowice zostały uhonorowane tytułem Miasta Kreatywnego UNESCO w dziedzinie muzyki.

Jednym z najnowszych osiągnięć miasta jest uznanie go za Europejskie Miasto Nauki 2024 (EMNK 2024). Tytuł ten jest rezultatem zaangażowania miasta Katowice i siedmiu publicznych uczelni Konsorcjum Akademickiego – Katowice Miasto Nauki. Śląski Festiwal Nauki KATOWICE, będący jednym z największych wydarzeń popularnonaukowych w Europie, odegrał kluczową rolę w zdobyciu tego zaszczytnego tytułu. To coroczne wydarzenie nie tylko obiecuje fascynującą podróż w krainę wiedzy, ale także stanowi unikatowe połączenie nauki z kulturą. Śląski Festiwal Nauki to niezwykle święto nauki, które przyciąga uwagę zarówno miłośników nauki, jak i szerokiej publiczności.

Podczas festiwalu odbywają się różnorodne wydarzenia, prezentacje i warsztaty, z których każde ma na celu rozbudzenie w uczestnikach ciekawości i zainteresowania nauką. To okazja do zdobycia nowych informacji, jak również zabawa dla całych rodzin.

Europejskie Miasto Nauki Katowice 2024 to nie tylko konferencje i debaty naukowe, ale także 50 tygodni tematycznych poświęconych ważnym zagadnieniom naukowym, łączących społeczność naukową z mieszkańcami. Celem tego przedsięwzięcia jest zainicjowanie transformacji regionu poprzez naukę oraz umożli-

WIELKIE WYDARZENIA?

Spotkajmy się wszyscy w Katowicach!

MAIMUNAH MOHD SHARIF, dyrektor wykonawcza UN-Habitat

WUF to miejsce, w którym możemy dzielić się inspirującymi historiami, takimi jak ta – Katowic. To przykład niesamowitej transformacji – od gospodarki wydobywczej do bardziej wolnej, czystszej i ekologicznej, opartej na kulturze i usługach. WUF to wyjątkowe forum do dzielenia się niewygodnymi prawdami o naszych miastach, w tym o nierównościach, wojnie w Ukrainie, globalnej inflacji i kryzysie klimatycznym.

HELEN ODERA z UN-Habitat (Kenia)

Kocham Katowice. To miasto jest nie tylko piękne, ale także zielone, a ludzie tutaj emanują przyjaźnią. To niezwykle, jak udało się przekształcić to przemysłowe miasto w zielone miejsce. Bardzo podoba mi się inicjatywa WUF (World Urban Forum), gdzie spotykamy się, aby rozmawiać o naszym życiu i wspólnie szukać sposobów na poprawę warunków dla przyszłych pokoleń.

wienie obywatelom korzystania z wiedzy jako narzędzia dialogu społecznego.

Jedną z inicjatyw wspierających ideę Europejskiego Miasta Nauki jest Kato Science Corner – przestrzeń przeznaczona na spotkania, warsztaty i inne wydarzenia popularnonaukowe w centrum Katowic.

W tym roku w czerwcu w MCK odbędzie się EuroScience Open Forum. Konferencja ta, organizowana co dwa lata, skupi się

na interdyscyplinarnej debacie na temat kultury naukowej, badań i innowacji, angażując społeczeństwo w procesy naukowe.

Podsumowując: Katowice jako miejsce wielkich wydarzeń zapraszają do świata, gdzie kultura, nauka i biznes spletają się w unikatową, inspirującą tkankę życia społecznego. Miasto to nie tylko zmienia swoje otoczenie, ale również aktywnie wpływa na rozwój społeczny, kładąc nacisk na edukację, kulturę i innowacje. **JG**

EUROSCIENCE OPEN FORUM

„Życie zmienia naukę. Nauka zmienia życie”

Z dr Anną Budzanowską, championem Europejskiego Miasta Nauki 2024, rozmawia Joanna Górską

→ **Joanna Górską:** Co sprawia, że konferencja EuroScience Open Forum jest tak wyjątkowym wydarzeniem w Europie?

Dr Anna Budzanowska: ESOF2024 to najważniejsza europejska konferencja o misji nauki dla społeczeństwa. W obecności mediów i publiczności opiniotwórczy naukowcy, przedsiębiorcy, politycy rozmawiają o kluczowych wyzwaniach otaczającego nas świata. Dlaczego ESOF jest tak wyjątkowa? Jej wartością jest interdyscyplinarność i przedstawienie miasta gospodarza jako lidera rozwiązywania globalnych problemów oraz uwrażliwienia lokalnej wspólnoty na wybrane wyzwania cywilizacyjne. Szczególną wartością jest również EU Talent Fair – europejskie targi pracy dla młodych naukowców, odbywające się wraz z ESOF.

→ **Czym Katowice zaskoczą uczestników ESOF2024 jako Europejskie Miasto Nauki?**

Rozmachem, otwartością i różnorodnością wydarzeń. Jakie będą niespodzianki, nie mogę jeszcze zdradzić, ale już dzisiaj zapraszamy wszystkich do Międzynarodowego Centrum Kongresowego w Katowicach od 12 do 15 czerwca br. Hasłem ESOF jest: „Życie zmienia naukę. Nauka zmienia życie”. Będziemy dyskutować na tematy będące w mainstreamie publicznych dyskusji, takie jak transformacja energetyczna i cyfrowa, zrównoważone środowisko czy tożsamość kulturowa i transformacje społeczne.

→ **W jaki sposób planuje się zaangażować młodych naukowców, start-upy, przemysł i inwestorów, aby promować talenty młodych ludzi i możliwości zatrudnienia w sektorze badawczym w UE?**

Jak wspominałam, równolegle do ESOF będą się odbywać EU Talent Fair, czyli europejska inicjatywa targów pracy dla młodych naukowców. Młodzi badacze będą mogli w jednym miejscu zapoznać się z różnorodną ofertą zatrudnienia. Na ESOF2024 odbędą się sesje poświęcone współpracy na polu nauki i przemysłu. Chcemy promować zawód naukowca, podnieść jego prestiż oraz stworzyć

przestrzeń dla zatrudniających w sektorze badawczym, edukacyjnym i innowacji. Planujemy szereg sesji i warsztatów.

→ **Jakie są główne cele ESOF2024 i w jaki sposób konferencja wspiera dialog na temat nauki, technologii, innowacji i polityk naukowych?**

Po pierwsze, ponieważ ESOF2024 jest również platformą odpowiedzi badaczy i technologów na palące dylematy cywilizacyjne, naszym celem jest pokazanie rozwiązań, które pozytywnie wpływają na gospodarkę i społeczeństwo. Po drugie, podczas ESOF chcemy dać młodym naukowcom możliwość nawiązania nowych kontaktów, mentoringu i doradztwa z doświadczonymi ekspertami z różnych dziedzin. I jeden z najważniejszych celów, które przed sobą stawiamy jako organizatorzy ESOF: wykorzystanie potencjału śląskich uczelni i badań prowadzonych tutaj do promowania transformacji i nowego sposobu postrzegania Śląska. W końcu idea przewodnią Europejskiego Miasta Nauki Katowice 2024 jest: „Nauka da nam przyszłość”.

→ **W jaki sposób konferencja ESOF2024 wykorzysta potencjał śląskich uczelni i badań prowadzonych w regionie?**

Konferencja powstaje przy zaangażowaniu konsorcjum siedmiu publicznych uczelni: Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach, Akademii Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach, Politechniki Śląskiej, Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach i Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach. Liderem jest Uniwersytet Śląski. Uczelnie pokażą wachlarz badań prowadzonych w regionie, ważnych dla Europy, które tworzą sześć obszarów wiodących ESOF. Każdy temat poruszany na ESOF to perspektywa śląskich doświadczeń.

→ **Jakie znaczenie dla konferencji ma możliwość interakcji i wymiany myśli pomiędzy naukowcami z różnych dziedzin, a także prezentacja przełomowych rozwiązań na-**

ukowych i technologicznych w różnych obszarach wiedzy?

Kluczowe. Współpraca to kwestia podstawowa, która sprzyja międzynarodowej widoczności Katowic. Ponadto rodzime, przełomowe innowacje oraz zasięg kampusu akademickiego budują siłę lokalnej gospodarki. Trudno nie dostrzegać, że Śląsk to wielki europejski potencjał przemysłowy. Wspólna przestrzeń debaty – taka jak ESOF – pozwala spojrzeć na region i jego rozwój w szerszej perspektywie.

→ **Co z ESOF mają mieszkańcy i z czego będą mogli korzystać?**

Dla mieszkańców ESOF to zaproszenie do skorzystania z ciekawych wydarzeń oraz poznania edukacyjnej oferty regionu. Bogactwo programu Europejskiego Miasta Nauki Katowice 2024: wystawy, spotkania naukowe, warsztaty dla najmłodszych oraz różnego rodzaju performance'y posłużą katowiczanom do lepszego zrozumienia szybko zmieniającej się rzeczywistości. ESOF to miejsce dialogu społeczeństwa z nauką, którego najważniejszym tematem jest wyzwanie transformacyjne stojące przed Śląskiem, a jeśli przed Śląskiem, to i przed całą Polską. ✨

WAŻNE WYDARZENIA W MIEŚCIE NAUKI W 2024 ROKU

EuroScience Open Forum (ESOF 2024) – 12–15 czerwca
EU Talent Fair

European Science in the City Festival
Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA) satellite event
Euraxess Biennial Conference 2024

European Union Contest for Young Scientists (EUCYS) – 9–13 września

EU TalentON – 9–13 września

Międzyuczelniana Inauguracja Roku Akademickiego – 27 września

8. Śląski Festiwal Nauki KATOWICE – 7–9 grudnia

EUROSCIENCE OPEN FORUM

12–15 czerwca, Katowice, Międzynarodowe Centrum Kongresowe

Konferencja ESOF będzie kulminacyjnym wydarzeniem roku. EuroScience Open Forum to odbywająca się co dwa lata konferencja mająca na celu zaoferowanie społeczności naukowej platformy do interdyscyplinarnej i przekrojowej debaty na temat kultury naukowej, badań i innowacji. Debata jest adresowana do społeczeństwa i realizowana z jego udziałem.

Sześć obszarów tematycznych konferencji:

- transformacja energetyczna,
- zrównoważone środowisko,
- tożsamość kulturowa i transformacje społeczne,
- przemiany w obrębie doskonałości naukowej,
- zdrowe społeczeństwo,
- transformacja cyfrowa.

Program konferencji obejmuje:

wykłady, seminaria, debatę, warsztaty, prezentacje posterowe i wystawy, interaktywne sesje, a także szeroki wachlarz propozycji form zaangażowania publicznego. Hasło przewodnie ESOF2024 brzmi: „Życie zmienia naukę”. Do Katowic przybędą czołowi europejscy i światowi przedstawiciele świata nauki, badacze akademicy i wdrożeniowi, przedstawiciele instytucji publicznych i niepublicznych wspierających naukę, przedstawiciele biznesu, mediów, a także osoby zainteresowane rolą nauki we współczesnym świecie. ✨

Miasto, które patrzy w przyszłość

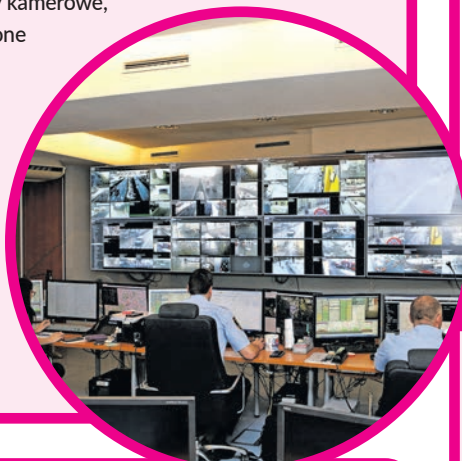
Katowice stały się niekwestionowanym liderem wdrażania idei smart city. Dzięki strategicznym inwestycjom w nowoczesne technologie miasto nie tylko poprawia jakość życia swoich mieszkańców, ale także może stać się wzorem dla innych miast. Przyjrzyjmy się z bliska kluczowym innowacjom, które kształtują Katowice jako inteligentne miasto.

KISMIA

KATOWICKI INTELIGENTNY SYSTEM MONITORINGU I ANALIZY

Data wdrożenia: 2016 r.

Katowicki Inteligentny System Monitoringu i Analizy (KISMiA) to fundament inteligentnej infrastruktury miasta. Uruchomiony w 2016 r., obejmuje dziś 342 punkty kamerowe, wspierane przez algorytmy sztucznej inteligencji dostarczone przez firmę IBM oraz analityków od Milestone. Kamery przesyłają obraz analizowany przez algorytmy sztucznej inteligencji, wspierające dyspozytorów, którzy zarządzają patrolami oraz zdarzeniami kryzysowymi. Dodatkowo system jest wyposażony w technologię License Plate Recognition, która pozwala notować wykroczenia drogowe. System dostarcza obrazów analizowanych w czasie rzeczywistym. Do systemu wpięta jest również policja, która może reagować na zdarzenia w sposób zgodny ze swoimi kompetencjami.

MOBILNOŚĆ I ELEKTROMOBILNOŚĆ

Miasto inwestuje w nowoczesne rozwiązania z zakresu mobilności i elektromobilności:

- Metrorower jest największym w Polsce i trzecim największym w Europie systemem wypożyczalni. W tym sezonie rowery pojawiają się w 31 gminach GZM. W systemie jest 7 tys. rowerów i prawie 1 tys. stacji – najwięcej jest w Katowicach;
- stacje ładowania pojazdów elektrycznych (od 2019 r.) – 147 stacji obsługujących 169 punktów ładowania;
- mikromobilność i carsharing – hulajnogi elektryczne od operatorów takich jak Uber Lime, Bolt, Tier, Roller oraz usługi carsharingowe od Traficar, Panek;
- poszerzanie floty PKM o elektryczne autobusy oraz instalacja ładowarek pantografowych w zajezdniach.

ROZWIĄZANIA MIĘKKIE

SERWISY INTERNETOWE I E-USŁUGI

Katowice nie zapominają o aspektach społecznych i korzystają z serwisów internetowych wspierających aktywność społeczną, takich jak:

- budżet obywatelski i Zielony Budżet, z pulą 22,6 mln zł w 2023 r.;
- serwisy takie jak Katoobywatel, wCOPdrzewo czy NaprawyTO, które zachęcają mieszkańców do aktywnego uczestnictwa w życiu miasta;
- Katowicka Karta Mieszkańca oferująca liczne zniżki i udogodnienia, dostępna także w wersji cyfrowej przez aplikację M-Karta.

SMIS

MONITOROWANIE NOŚNIKÓW ENERGII I WODY

Data wdrożenia: od 2021 do 2024 r.

W trosce o efektywność energetyczną Katowice wprowadziły System Monitorowania Nośników Energii i Wody (SMiS). Obejmuje on liczniki energii elektrycznej, ciepłej, wodomierze, regulatory węzłów cieplnych i inne elementy, korzystając ze zautomatyzowanego sterowania, co przekłada się na zrównoważony rozwój miasta.

ITS

ZARZĄDZANIE TRANSPORTEM

Data wdrożenia: od 2022 do 2024 r.

W zakresie zarządzania transportem Katowice skupiają się na innowacyjnych rozwiązaniach. System ITS (Intelligent Transport System) nie tylko wspomaga zarządzanie ruchem, ale także analizuje dostępność miejsc parkingowych za pomocą kamer i czujników elektromagnetycznych. W marcu rozpoczął się proces wdrażania Inteligentnego Systemu Transportowego.

Na ulicach zaczęły się pojawiać nowoczesne tablice, które wyświetlają ważne komunikaty dotyczące ruchu drogowego. Dzięki nim będziemy na bieżąco informowani o wszelkich zdarzeniach na drodze, co znacznie ułatwi nam podróżowanie po mieście. ITS został wdrożony w ciągach ulic obejmujących 112 skrzyżowań, na których zamontowano nowoczesne narzędzia do monitorowania ruchu i sterowania nim. Jego działanie w praktyce będzie oznaczać automatyczne sterowanie sygnalizacją, co ma zapewnić większą niż dotychczas płynność ruchu.

Ważną funkcją będzie także bieżące informowanie o zatorach ulicznych oraz wprowadzenie priorytetu w postaci zielonego światła dla tramwajów na skrzyżowaniach.

W KIERUNKU INTELIGENTNEGO MIASTA

Katowice mogą się pochwalić znaczącymi liczbami, które potwierdzają skuteczność implementowanych rozwiązań:

342 kamery systemu KISMiA;

71 budynków objętych systemem SMiS;

1594 inteligentne lampy oświetlenia ulicznego;

68 bezpiecznych punktów dostępu do internetu „Zaloguj w Katowicach”.

SHOWROOM INNOWACJI IOT PRZESTRZEŃ PRZYSZŁOŚCI

Katowice wychodzą naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców i przedsiębiorców, stając się pierwszym polskim miastem z Showroomem Innowacji IoT. Ta cyberfizyczna przestrzeń w Miejskim Inkubatorze Przedsiębiorczości „Rawa.Ink” to doskonała okazja dla sektora IoT w Polsce oraz samorządów do eksploracji nowości technologicznych. Dzięki współpracy z Polskim Klastrem Internetu Rzeczy i Sztucznej Inteligencji SINOTAIC Showroom Innowacji IoT dostarcza możliwość testowania i integracji najnowszych rozwiązań. 🌐 JG

UNIWERSYTET ŚLĄSKI

Uniwersytet Śląski, którego siedziby znajdują się w czterech miastach (w Katowicach, Sosnowcu, Chorzowie i Cieszynie), to największa uczelnia regionu i lider wspólnych przedsięwzięć akademickich ostatnich lat, zwłaszcza tych, które zmierzają do transformacji społecznych i gospodarczych województwa śląskiego. UŚ zainicjował i skoordynował starania o tytuł Europejskiego Miasta Nauki, przewodniczy sojuszowi europejskiemu T4EU, jest liderem Konsorcjum Akademickiego – Katowice Miasto Nauki. W 2023 r. UŚ zainicjował stworzenie Programu Naukowego dla Śląska – unikatowego w Polsce sposobu finansowania badań nad obszarami kluczowymi dla rozwoju regionu. Uniwersytet wraz z innymi uczelniami województwa organizuje największy festiwal nauki w Polsce, którego siódma edycja przyciągnęła 70 tys. uczestników.

Uniwersytet dla lepszej przyszłości

W UŚ pracuje blisko 2 tys. nauczycieli akademickich, naukowców i naukowczyń, którzy prowadzą badania w 26 dyscyplinach naukowych. Funkcjonują tu 23 centra badawcze, m.in. Centrum Studiów Polarnych, Śląskie Centrum Wody, Centrum Prawa Designu, Mody i Reklamy czy Centrum Badawcze „Game Lab”. Uczelnia znajduje się w krajowej czołówce pod względem liczby zgłoszeń patentowych oraz udzielanych praw własności przemysłowej i zajmuje pierwsze miejsce wśród uniwersytetów bezprzymiotnikowych pod względem liczby udzielonych patentów.

Warto wiedzieć

■ Naukowcy i naukowczynie z UŚ mieli znaczący wkład w badanie stanu Odry w 2022 r. – tuż przed katastrofą ekologiczną zbadali rzekę na całej jej długości w kraju. Obecnie pracują w ogólnopolskim zespole dążącym do przeciwdziałania takim kryzysom w przyszłości.

■ Uniwersytet posiada Napowietrzne Mobilne Laboratorium (charakterystyczny balon, który widać często na śląskim niebie), które służy do badań zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego, jego rozprzestrzeniania się oraz wpływu na zdrowie człowieka i środowisko w naszym regionie.

■ Naukowcy z UŚ należą do grupy ponad 500 fizyków z całego świata współpracujących w ramach eksperymentu T2K (Tokai to Kamioka). Badania T2K ogniskują się na badaniu właściwości przypuszczalnie najsłabiej oddziałujących i najliczniejszych cząstek materii, jakimi są neutrina i antyneutrina.

■ Na UŚ są prowadzone badania genetyczne, dzięki którym są tworzone rozwiązania mające na celu uzyskanie odmian jęczmienia bardziej odpornych na skutki zmian klimatycznych.

■ Pracownicy i pracowniczki od wielu lat prowadzą wiodącą w kraju działalność badawczą związaną z badaniem lodowców, głównie w Arktyce, a dokładniej na największej wyspie archipelagu Svalbard – Spitsbergenie, gdzie nad brzegiem fiordu Hornsund znajduje się Polska Stacja Polarna. Do tej pory UŚ zorganizował tam już 60 wypraw naukowych.

■ Zespół biofizyków i chemików bada i opatentowuje nową substancję leczniczą, która może być wykorzystywana w terapii przeciwnowotworowej.

Uczelnia europejska, która cechuje otwartość, różnorodność oraz interdyscyplinarny sposób kształcenia

Wraz z dziewięcioma uczelniami europejskimi UŚ tworzy prestiżowy Uniwersytet Europejski w ramach sojuszu Transform4Europe (T4EU), któremu przewodniczy w 2024 r. Wspólna europejska uczelnia daje studentkom i studentom większe możliwości kształcenia się na międzynarodowych kierunkach studiów, wymiany akademickiej, korzystania z wielojęzycznego kampusu.

W 2023 r. pierwsi studenci i studentki UŚ rozpoczęli kształcenie w ramach Nowej Koncepcji Studiów. Dzięki temu ich kształcenie

kierunkowe zostanie wzbogacone o zajęcia ze znakomitymi naukowcami z całego uniwersytetu. Niezależnie od kierunku kształcenia będą mogli wybrać zajęcia dotyczące świata cyfrowego, ekspresji twórczej i myślenia krytycznego, społeczeństwa obywatelskiego i przedsiębiorczości, największych wyzwań współczesnej nauki, środowiska naturalnego i technologii, zdrowia i rozwoju osobistego.

Uczelnia, której zależy na świecie poza jej murami

Na UŚ wierzymy, że dzięki nauce możemy znaleźć rozwiązania najważniejszych problemów i wyzwań obecnego świata. Nasi naukowcy przeprowadzili badania Odry, których wyniki były niezwykle istotne przy odkrywaniu przyczyn zanieczyszczenia rzeki, uznanego za katastrofę ekologiczną. UŚ był koordynatorem ogólnopolskich działań kryzysowych środowiska akademickiego w związku

z pandemią COVID-19, a następnie – współkoordynatorem ds. kryzysu ukraińskiego.

Naszą misją jest także kształtowanie rzeczywistości, w której żyjemy. Chcąc stworzyć impuls do ruchu społecznego uznania dla nauczycieli i nauczycielek, UŚ wraz z Fundacją im. prof. Józefa Pietera zainicjował Nagrodę im. prof. Józefa Pietera, która honoruje co roku wybitną nauczycielkę bądź wybitnego nauczyciela pracujących w szkole podstawowej lub ponadpodstawowej w województwie.

UŚ znajduje się w gronie wiodących uczelni w kraju w zakresie dostosowania infrastruktury oraz sposobu kształcenia dla osób ze specjalnymi potrzebami. Osoby studiujące i pracujące mogą korzystać ze wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego, grup rozwoju wsparcia osobistego, grupy dla osób ze spektrum autyzmu, programu Student Buddy Support – programu wsparcia dla osób doświadczających osobistych skutków pandemii i wojny w Ukrainie. Fundamentalnie ważne są dla nas zasady równości i różnorodności, które zdefiniowano w Deklaracji UŚ – Wspólnoty Równych i Różnorodnych.

Uniwersytetowi przyznano pierwsze miejsce w opracowanym przez magazyn „Forbes” rankingu najlepszych pracodawców w Polsce (Poland’s Best Employers 2023) w kategorii szkolnictwo i badania naukowe.

86 kierunków studiów

Na Uniwersytecie kształcą się studentki i studenci na 86 kierunkach studiów, w tym 6 w języku angielskim, a młodym naukowcom oferowane są dwie szkoły doktorskie. UŚ posiada blisko 2,3 tys. miejsc w domach studenckich w trzech miastach (w Katowicach, Sosnowcu i Cieszynie).

To uczelnia, w której są realizowane badania naukowe szczególnie istotne dla życia w naszym regionie, m.in. badania wody, gleby i złóż kopalnych, powietrza, a także naszego dziedzictwa kulturowego, języka, warunków politycznych i społecznych, procesów zachodzących w naszym życiu dzięki naukom ścisłym i technicznym czy sztuce. UŚ jest liderem w dydaktyce i w największym stopniu kształci przyszłych nauczycieli dla całego regionu, największych i najdynamiczniej rozwijających się polskich uczelni, we wszystkich obszarach. Uczelnia wspiera też naukę przez całe życie – funkcjonują tu uniwersytety dzieci, młodzieży, trzeciego wieku, a także Akademia Dyplomacji oraz studia MBA. 🌱

PROF. DR HAB. RYSZARD KOZIÓŁEK

rektor Uniwersytetu Śląskiego

W Katowicach oraz na Śląsku rozwój nauki ma szczególne znaczenie z racji wielowiekowej, przemysłowej eksploatacji regionu, która zdewastowała środowisko naturalne i zdrowie wielu pokoleń mieszkańców. Bez nauki nie zmienimy jakości i sposobu życia na Śląsku. Ta świadomość nie jest nowa. Wbrew temu, co mówi się na temat Śląska i jego uwiecznienia w przemysłowym modelu cywilizacyjnym, w ciągu półwiecza dokonały się tu dwa wielkie skoki transformacyjne: powstanie ośrodków

wielkiej medycyny w Katowicach i Zabrze oraz spektakularny rozwój kultury – muzyki, filmu, plastyki, architektury, literatury. Czas na trzeci skok. Ośrodki naukowe istnieją na Śląsku od międzywojnia, ale przyszedł czas, żeby uznać naukę za priorytet. To dobro naturalne, ważniejsze dla przyszłości mieszkańców regionu niż paliwa kopalne czy przemysł z nimi związany. Uczelnie zjednoczone w projekcie Miasta Nauki stanowią forpocztę wielkiej transformacji regionu. W pierwszym rzędzie jednak nauka i edukacja stanowią środki spłaty długu zaciągniętego wobec wielu pokoleń mieszkańców dotkniętych wyniszczającą zdrowie pracą, dewastacją ekologiczną

środowiska, rabunkową eksploatacją złóż kopalnych, problemami społecznymi typowymi dla obszarów przemysłowych. Powinnością uczelni, miasta i regionu jest podejmowanie szerokiej, wielodzielinowej współpracy celem diagnozowania i modelowania rozwiązań problemów, z jakimi boryka się miasto i region. Nie sposób uczynić tego osobno. Nauki chemiczne i biologiczne, medycyna i technika, nauki społeczne, humanistyka i edukacja muszą w tym celu współpracować ze sobą i z jednostkami samorządowymi oraz podmiotami gospodarczymi regionu. Uczelnia Katowic i Śląska winny być wielkim publicznym think tankiem w służbie mieszkańców miasta i regionu.

ŚLĄSKI UNIWERSYTET MEDYCZNY

Śląski Uniwersytet Medyczny jest największą w województwie śląskim i jedną z największych uczelni medycznych w kraju. W tym roku obchodzi 75. urodziny. W tym czasie w murach uczelni zdobyło wiedzę i wykształcenie już kilkadziesiąt pokoleń studentów, w tym również ikony polskiej medycyny jak m.in. prof. Franciszek Kokot, twórca polskiej nefrologii, autor podręczników, z których do dziś uczą się studenci. Innych do Katowic przyciągał entuzjizm nowości. Tu powstawały najnowocześniejsze szpitale, konsekwentnie i z sukcesami rozwijały się kardiologia, hematologia oraz... transplantacje. Nie ma wątpliwości, że tylko w Zabrze w 1985 r. doc. Zbigniew Religa mógł przeprowadzić pierwszy w Polsce udany przeszczep serca. Pokochał Śląsk i został rektorem uczelni. Nigdzie indziej w kraju na taką operację, która dała śląskiej medycynie znak światowej jakości, nikt by się nie zgodził.

Kolebką SUM jest Zabrze-Rokitnica, ale uczelnia rozwinęła swoje skrzydła w Katowicach, gdzie znajduje się rektorat. Ma swoje wydziały w Bytomiu (Wydział Zdrowia Publicznego), Sosnowcu (Wydział Nauk Farmaceutycznych), Katowicach (Wydział Nauk o Zdrowiu). Dwa Wydziały Nauk Medycznych znajdują się w Zabrze i Katowicach.

Wysoki poziom zajęć gwarantuje ponad 1500-osobowa kadra nauczycieli akademickich docenianych zarówno w Polsce, jak i za granicą. SUM to sześć szpitali klinicznych, w których nasi studenci zdobywają praktyczną wiedzę, a także nowo powstała filia w Bielsku-Białej. Ostatnio rektor SUM prof. Tomasz Szczepański podpisał akt notarialny, na mocy którego władze Bielska-Białej w ramach darowizny przekazały uniwersytetowi pl. Fabryczny, by tam właśnie powstała nie tymczasowa, ale stała siedziba wydziału, który ma ambicje, by kształcić nie 75 jak teraz, ale 200–250 lekarzy, tak potrzebnych polskim pacjentom, polskiej ochronie zdrowia.

Badania naukowe

To właśnie w naszej Alma Mater były i są prowadzone badania naukowe, które poprawiły jakość i skuteczność leczenia tysięcy pacjentów. Obecnie na 20 kierunkach kształcą się ponad 10 tys. studentów!

Cały czas dostosowujemy naszą ofertę dydaktyczną do zmieniających się warunków związanych z rynkiem pracy. W tym roku otwieramy kierunek trener zdrowia, rekrutujemy już na niezwykle interesujące kierunki chemia kosmetyczna i BHP w ochronie zdrowia.

Podobnie dzieje się z ofertą studiów podyplomowych. Wraz z Gdańskim Uniwersytetem Medycznym i Uczelnią Łazarzkiego prowadzimy MBA w ochronie zdrowia. Z Agencji Badań Medycznych otrzymaliśmy niedawno środki na studia związane z rozwojem sztucznej inteligencji oraz robotyką w medycynie. Wydział Nauk Medycznych

FOT. SUM

w Katowicach jako pierwszy w Polsce wprowadził program „Wirtualny pacjent”. Znajdujące się w Katowicach Centrum Kształcenia Zdalnego rozwija projekty: „Wirtualny gabinet stomatologiczny” i „Wirtualna sala operacyjna”, a ostatnio Śląski Uniwersytet Medyczny umożliwił studentom ćwiczenia z anatomii przy użyciu zestawu wysokiej jakości i wierności modeli 3D przygotowanych na podstawie fotografii rzeczywistych preparatów, na których uczą się podczas zajęć. I tu pomogła sztuczna inteligencja.

Pionierskie zabiegi

Jesteśmy liderami w zakresie transplantacji serca i płuc (Śląskie Centrum Chorób Serca w Zabrze) oraz transplantacji szpiku (katowicka Klinika Hematologii i Transplantacji Szpiku, działająca w Szpitalu Klinicznym im. Andrzeja Mielęckiego).

W szpitalach SUM, m.in. w Górnośląskim Centrum Medycznym w Katowicach-Ochojcu i Uniwersyteckim Centrum Medycznym, są wykonywane najtrudniejsze zabiegi medyczne – w UCK ginekologdy i chirurdzy naczyniowi

w swych działaniach korzystają ze wsparcia najnowocześniejszych robotów.

Liderzy w medycynie

Ostatnio w GCM otwarto Śląskie Centrum Chorób Zakaźnych. Ma ponad 30 łóżek i możliwość zwiększenia ich liczby. To nowoczesny oddział z rozwiązaniami zapewniającymi bezpieczeństwo chorym i personelowi.

Katowickie Górnośląskie Centrum Zdrowia Dziecka im. św. Jana Pawła II to jeden z największych szpitali pediatrycznych w kraju. Tu wprowadzono m.in. pionierskie zabiegi zmniejszania żołądka u najmłodszych, cierpiących na otyłość pacjentów.

Przed SUM kolejne wyzwania. Przy Szpitalu Klinicznym im. Stanisława Szyszko w Zabrze powstanie Śląskie Centrum Onkologii i Hematologii Dziecięcej, a niebawem pacjenci z SM będą przyjmowani również w Zabrze, w specjalnie przeznaczonym dla nich ośrodku.

Dumą SUM są działające z rozmachem Centra Symulacji Medycznej w Katowicach i Zabrze, gdzie istnieje możliwość nauki na fantomach, w tym nawet przyjścia... porodu.

PROF. TOMASZ SZCZEPAŃSKI

rektor Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach

Przyznanie Katowicom tytułu Europejskiego Miasta Nauki 2024 to nie tylko wyróżnienie dla miasta – stolicy województwa śląskiego – które świetnie się rozwija mimo ponoszonych kosztów transformacji i przeobrażenia z przestrzeni industrialnej po rozwój nowych technologii. Powstanie Katowickiej Strefy Kultury było pierwszym krokiem, który bardzo skutecznie przełamał wizerunek Katowic oraz regionu. Wyjątkowa nie tylko w skali Polski strefa z genialną NOSPR, która przyciąga największe sławy, to był ten pierwszy krok zmian nieoczywistych dla innych – postawienie na kulturę własnie.

Dziś to nauka staje się tym nowym przemysłem regionu i wbrew trudnościom, jakie wciąż trzeba pokonywać, bo przecież takie zmiany obejmują pokolenia, w zdumiewającym tempie zmieniamy otaczającą nas rzeczywistość. Rok 2024 to ogromna szansa dla regionalnych uczelni publicznych skupionych w Konsorcjum Akademickim, by pochwalić się osiągnięciami, ale też uczyć się od innych, zdobywać nowe doświadczenia, przełamywać kolejne bariery. Pokazujemy dobitnie, że jesteśmy w Europie i mamy jej wiele do zaoferowania.

Liczę, że tytuł Europejskiego Miasta Nauki pozostawi trwałe ślady, wieloletnie przedsięwzięcia i jeszcze bardziej zwiąże nas z Europą poprzez naukowe działania oraz inicjatywy.

Jako pierwsi w Polsce w ramach kierunku ratownictwo medyczne wprowadziliśmy zajęcia z medycyny pola walki.

W Sosnowcu, w Centrum Pediatrii im. św. Jana Pawła II, działa tak potrzebny oddział psychiatrii i psychoterapii wieku rozwojowego.

Współpraca z miastem

Dzięki podpisaniu porozumienia z prezydentem Katowic, reprezentującym skarb państwa, już wkrótce SUM będzie zagospodarowywać przestrzeń po przeniesionym do nowej siedziby szpitalu MSWiA im. sierż. Grzegorza Załogi. To historyczny dzień dla uniwersytetu, gdyż dzięki decyzji o przekazaniu zabudowań i działek po szpitalu, z którym od lat SUM sąsiadował ściana w ścianę, uczelnia zyskuje przestrzeń trzy razy większą od tej, którą obecnie dysponujemy. To oznacza szansę na dokonanie skokowego rozwoju. Władze SUM chcą, by w pozyskanych przestrzeniach powstały m.in. Akademickie Centrum Kreatywności, rozbudowane Centrum Transferu Technologii czy biblioteka cyfrowa. 🌱

AKADEMIA MUZYCZNA

im. Karola Szymanowskiego w Katowicach

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego jest nie tylko najstarszą (działającą od 1929 r.) uczelnią wyższą funkcjonującą na Górnym Śląsku, lecz także przede wszystkim prężnym ośrodkiem artystyczno-naukowym, zapraszającym w swe mury zarówno studentów, jak i melomanów. Obok zajęć dydaktycznych w akademii niemal codziennie odbywają się koncerty i inne wydarzenia, w których mogą uczestniczyć wszyscy zainteresowani.

Ich realizacja jest możliwa dzięki świetnej bazie lokalowej uczelni. AM mieści się obecnie w pięciu budynkach. Pierwszy, pochodzący z przełomu XIX i XX w., piękny, rozległy gmach w stylu neogotyckim jest usytuowany przy ul. Wojewódzkiej 33. Znajdująca się w nim aula im. Bolesława Szabelskiego to miejsce wielu koncertów kameralnych, warsztatów i konferencji, w którym można nie tylko cieszyć się muzyką czy zdobywać wiedzę, ale także zachwycić się wyjątkowymi polichromiami ściennymi, zrekonstruowanymi zaledwie kilka lat temu. W gmachu tym jest również inne wyjątkowe miejsce – Muzeum Organów Śląskich. Szczyt się ono unikatową kolekcją zabytkowych instrumentów i ich części: piszczałek, wiatrownic i fragmentów stołów gry.

Budynek drugi, przeznaczony głównie do celów dydaktycznych, mieści się przy ul. Zacisze 5, trzeci zaś – przy ul. Zacisze 3. Znajdują się w nim pomieszczenia reprezentacyjne: gabinety rektora i prorektorów oraz pomieszczenia administracyjne. Budynek czwarty, przy ul. Krasińskiego 27, jest siedzibą Wydziału Jazzu i Muzyki Rozrywkowej.

Centrum Nauki i Edukacji Muzycznej

Od 2007 r. akademia chlubi się wspaniałą salą koncertową o zmiennej akustyce i aranżacji, stanowiącą centralny punkt Centrum Nauki i Edukacji Muzycznej. W ostatnich miesiącach sala wzbogaciła się o nowy instrument – światowej klasy organy, których inauguracja będzie połączona z festiwalem, w którym będą uczestniczyć znakomici goście.

Tydzień Organów

Już dziś zapraszamy do udziału w Tygodniu Organów (22–28 kwietnia) i w wydarzeniach, które AM będzie w jego ramach proponować. Szczegółowy program będzie dostępny na stronie uczelni oraz w mediach społecznościowych.

Tydzień Organów będzie jednym z trzech tygodni tematycznych realizowanych przez AM w ramach Europejskiego Miasta Nauki Katowice 2024. Niezwykle interesująco zapowiadają się także pozostałe dwa: Tydzień Oddechu (13–19 maja) oraz Tydzień Kontrastu (8–14 lipca).

M. GALICA

P. MUSCHALIK

P. MUSCHALIK

**PROF. DR HAB.
WŁADYSŁAW SZYMAŃSKI**

rektor
Akademii Muzycznej w Katowicach

Przyznanie Katowicom tytułu Europejskiego Miasta Nauki daje wiele szans, pobudza i generuje coraz to nowsze pomysły w wyobraźni.

Jednym z najbardziej esencjonalnych efektów współpracy akademickiej regionu jest zmanifestowanie wspólnoty środowiska naukowego i artystycznego wyższych uczelni. Wspólnoty, która mimo różnych celów i przestrzeni działania tworzy spójną całość, wielobarwną, wzajemnie się uzupełniającą, a przez to identyfikującą Katowice jako silny i nowoczesny ośrodek naukowy. Inną niezwykle istotną wartością jest wzmocnienie aktywności na rzecz społeczeństwa regionu.

W tym zakresie osiągnięcia przekładają się na inicjatywy naukowe i artystyczne otwarte dla wszystkich, w tym – co jest fundamentalnie istotne – adresowane do młodzieży.

Są w tym konferencje, prezentacje naukowe, koncerty, wystawy. To wszystko tworzy bogatą paletę efektów i doznań, które – niekoniecznie przeliczane na korzyści ekonomiczne – przyczyniają się do pogłębienia integracji w regionie i wzrostu znaczenia środowisk naukowych.

Centrum Nauki i Edukacji Muzycznej

W przestrzeni Centrum Nauki i Edukacji Muzycznej swoje miejsce znalazły biblioteka z czytelnią, laboratorium dźwięku, sala do zajęć terapeutycznych, pracownia komputerowa, pracownie specjalistyczne, sala do rytmiki, a także atrium z restauracją, które obecnie stanowi swoiste serce uczelni – miejsce spotkań, rozmów, nawiązywania relacji.

Akademicka Strefa Sztuki Scenicznej

Obecnie (od 2022 r.) trwają prace budowlane związane z powstawaniem kolejnego gmachu – Akademickiej Strefy Sztuki Scenicznej. Tutaj będą się kształcić i występować głównie wokaliści i tancerze, prezentując dokonania operowe, teatralne i taneczne.

Edukacja muzyczna

Główny trzon działalności akademii to oczywiście edukacja muzyczna, realizowana na najwyższym poziomie. Przedmiotem dumy uczelni są jej studenci i absolwenci, którzy zdobywają liczne nagrody na międzynarodowych i ogólnopolskich konkursach muzycznych. Znaczące osiągnięcia odnotowują zarówno instrumentalni, jak i kompozytorzy czy dyrygenci. Pedagogów i absolwentów AM odnajdujemy w najlepszych polskich zespołach kameralnych, symfonicznych, teatrach muzycznych, szkolnictwie muzycznym wszystkich stopni, także w redakcjach muzycznych prasy, radia i telewizji.

Obecnie funkcjonowanie uczelni opiera się na strukturze czterowydziałowej, w skład której wchodzi: Wydział Kompozycji, Dyrygen-

tury, Teorii i Edukacji Muzycznej, Wydział Instrumentalny, Wydział Wokalno-Aktorski oraz Wydział Jazzu i Muzyki Rozrywkowej. Kształcenie odbywa się na ośmiu kierunkach w kilkudziesięciu specjalnościach. Corocznie mury uczelni opuszcza ok. 300 absolwentów.

Akademia prowadzi szeroko zakrojoną współpracę zarówno w regionie, jak i na gruncie międzynarodowym. Stałymi gośćmi uczelni są wybitni specjaliści, odwiedzający Katowice w celu poprowadzenia kursów mistrzowskich, wykonywania i prowadzenia koncertów, występowania na konferencjach. Podobnie katowiccy pedagogzy i studenci udzielają się w kraju i za granicą, kształcąc innych lub doskonaląc swój warsztat.

Zapraszamy na koncerty

W Katowicach pedagogów, absolwentów i studentów akademii można posłuchać w Mieście Ogrodów podczas akademickich spektakli operowych i operetkowych, w Filharmonii Śląskiej, NOSPR czy domach kultury. Na uczelni i poza nią koncertują reprezentacyjne zespoły: Akademicka Orkiestra Symfoniczna im. Karola Szymanowskiego, Akademicka Orkiestra Dęta, Akademicka Orkiestra Barokowa, Chór Akademii Muzycznej, Chór Kameralny, Big-Band AM, zespoły kameralne i soliści. Różnorodność wykonawców i gatunków muzycznych sprawia, że miłośnicy zarówno tradycyjnych brzmień, jak i muzyki elektronicznej, najnowszej czy rozrywkowej mogą w proponowanym repertuarze odnaleźć pozycje zgodne z własnym gustem.

Zapraszamy do odwiedzenia murów akademii, zachwycenia się muzyką i jej otoczeniem.✦

UNIwersYTET EKONOMICZNY w Katowicach

PROF. DR HAB. INŻ. CELINA M. OLSZAK

rektor Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach

Uzyskanie przez Katowice tytułu Europejskiego Miasta Nauki (EMN) to nie tylko wielki zaszczyt, ale także wyjątkowa okazja do pokazania dynamiki, innowacyjności i potencjału naszego regionu, a także siły środowiska akademickiego. Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach jako ważny element ekosystemu edukacyjnego i badawczego miasta aktywnie uczestniczy w licznych inicjatywach oraz projektach towarzyszących temu wydarzeniu. EMN to nie tylko możliwość wymiany myśli i doświadczeń z naukowcami z całej Europy, ale także szansa na zintensyfikowanie współpracy międzynarodowej z otoczeniem gospodarczym. Wierzę, że to wydarzenie znacząco przyczyni się do wzmocnienia pozycji naszego miasta i uczelni na mapie europejskiej nauki, edukacji oraz gospodarki. Tytuł EMN ma dla naszej społeczności jeszcze jedno nad wyraz głębokie znaczenie. Uznajemy naukę za motor transformacji naszego regionu. W regionie śląskim, gdzie tradycyjnie dominował przemysł ciężki, nauka staje się siłą napędową nowej, innowacyjnej przyszłości. Jest to szansa na przekształcenie naszego regionu w miejsce, gdzie edukacja, badania naukowe i nowoczesne technologie idą w parze ze zrównoważonym rozwojem i poprawą jakości życia. Naszym celem jest także inspiracja młodych ludzi do podejmowania wyzwań badawczych i rozwijania pasji naukowej. EMN to doskonała platforma do dialogu, wymiany myśli i współtworzenia przyszłej nauki i gospodarki. Zapraszam wszystkich studentów, pracowników naukowych oraz mieszkańców Katowic do aktywnego uczestnictwa w wydarzeniach EMN. Razem możemy stworzyć niezapomnianą przestrzeń odkrywczosci, kreatywności i innowacji, przyczyniając się do transformacji naszego regionu oraz kraju.

UE w Katowicach jest jedną z najstarszych uczelni na Górnym Śląsku, łączącą 87-letnią tradycję z nowoczesnością. Dotychczas wykształcił ponad 145 tys. absolwentów. Prowadzi działalność naukowo-badawczą w dwóch wiodących dyscyplinach naukowych: ekonomia i finanse oraz nauki o zarządzaniu i jakości, a także w dyscyplinach: geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, informatyka techniczna i telekomunikacja oraz nauki o komunikacji społecznej i mediach. Jest ona realizowana w ramach pięciu wydziałów: Ekonomii, Finansów, Informatyki i Komunikacji, Zarządzania oraz Gospodarki Przestrzennej i Transformacji Regionów, przez 59 zespołów badawczych.

Na uczelni od początku jej powstania są prowadzone badania interdyscyplinarne, przez co w sposób naturalny tworzą się uznane w kraju i za granicą katowickie szkoły naukowe w wielu dziedzinach: badań regionalnych, ekonomii, ekonomiki transportu i mobilności miejskiej, finansów, informatyki ekonomicznej, logistyki, marketingu, rynku, handlu i konsumpcji, międzynarodowych stosunków gospodarczych, polityki społecznej, prawa pracy i zatrudnienia, metod ilościowych, przedsiębiorczości, rachunkowości, zarządzania, zarządzania publicznego oraz zarządzania zasobami ludzkimi.

Współpraca ze społecznością lokalną

Uczelnia buduje relacje ze społecznością lokalną i regionalną. Uniwersytet jest uczelnią społecznie odpowiedzialną, czego dowodem jest realizowanie strategii rozwoju 2018-2025 obejmującej taki priorytet horyzontalny.

Jednym z silnie rozwijanych w ostatnim czasie kierunków badań jest transformacja gospodarki. Tematyka projektów badawczych obejmuje m.in. innowacyjne koncepcje rozwoju terytorialnego na rzecz tworzenia podstaw dla transformacji regionów przemysłowych, przemysły kreatywne, rezyliencję miejską, regionalną i sektorową, foresight strategiczny i technologiczny, kompleksowe systemy adaptacyjne, rozwój policentryczny oraz partycypację grup marginalizowanych w zrównoważonej transformacji.

Badacze z UE Katowice przy współpracy z PARP w 2011 r. stworzyli polski zespół realizujący projekt pn. Globalny Monitor Przedsiębiorczości, będący najbardziej prestiżowym światowym przedsięwzięciem badania przedsiębiorczości. Polski zespół współpracuje przy tym z 70 uczelniami, m.in. z London Business School i Babson College.

Zaawansowane badania

Na uniwersytecie są prowadzone również zaawansowane badania nad rozwojem sztucznej inteligencji (SI). Badacze z Katedry Uczenia Maszynowego zaproponowali

A. WISNIEWSKI

J. ANDRYCHIEWICZ

m.in. nowatorskie połączenie uczenia maszynowego z algorytmami inteligencji stadnej stosowanymi do optymalizacji. Katowiccy uczeni włączają się w globalne badania nad SI także poprzez opracowywanie nowych algorytmów i ich zastosowanie, m.in. w celu poprawy wykrywania uzależnień od hazardu.

Obecnie uczelnia realizuje 22 projekty badawczo-naukowe i 15 projektów dydaktycznych. W ramach uniwersyteckiego Centrum Badań i Rozwoju w minionym roku zrealizowano 82 projekty, w tym 46 projektów badawczo-rozwojowych, 26 ekspertyz oraz 10 opinii dla wymiaru sprawiedliwości i sądów.

UE należy do 77 międzynarodowych sieci i konsorcjów. Jest pierwszą uczelnią w województwie z międzynarodową akredytacją instytucjonalną CEEMAN International Quality Accreditation (IQA) – jedną z najbardziej prestiżowych w obszarze edukacji menedżerskiej. Wybrane programy studiów są akredytowane przez instytucje międzynarodowe, m.in. EFMD, ACCA, CFA, CIMA, PRMIA i GARP. Jako pracodawca uniwersytet został doceniony w rankingu magazynu „Forbes” – Poland’s Best Employers 2022, w którym po raz drugi z rzędu zajął trzecie miejsce w kraju w zestawieniu branżowym „Szkolnictwo i badania naukowe”.

Potencjał akademicki kształtuje ponad 450 nauczycieli akademickich i ponad 250 pracowników administracji. Uczelnia daje wszechstronne możliwości rozwoju, kształcąc na miejscu w języku polskim oraz w ramach ośmiu programów anglojęzycznych, wymian międzynarodowych, jak również poprzez aktywności funkcjonujących organizacji studenckich i kół naukowych, Zespołu Pieśni i Tańca „Silesianie”, uniwersyteckiego chóru i teatru oraz licznych sekcji sportowych, osiągających sukcesy w kraju i za granicą. Uniwersytet realizuje ideę kształcenia przez całe życie, prowadząc liczne studia podyplomowe, programy MBA, wyspecjalizowane kursy i szkolenia, a także programy edukacji ekonomicznej dla dzieci, młodzieży oraz seniorów.

Dla UE kluczowe znaczenie mają poprawa jakości życia mieszkańców, zrównoważona transformacja gospodarki, współtworzenie i wykorzystanie nowych technologii, budowanie kompetencji zawodowych i społecznych, współpraca krajowa i międzynarodowa, wzmacnianie relacji środowiska akademickiego z szeroko rozumianym otoczeniem oraz przeciwdziałanie wszelkim przejawom wykluczenia. 🌱

POLITECHNIKA ŚLĄSKA

Politechnika Śląska to największa uczelnia techniczna w województwie śląskim i jeden z 10 laureatów programu „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza”. Celem rozstrzygniętego w 2019 r. konkursu było wyłonienie i wsparcie tych uczelni, które mają potencjał skutecznego konkurowania z najlepszymi ośrodkami akademickimi w Europie i na świecie.

Dziś PŚ, uczelnia z blisko 80-letnią historią, oferuje pełny zakres kształcenia inżynierskiego, interdyscyplinarne badania naukowe oraz innowacyjne projekty, które prowadzą do rozwoju i doskonalenia technologii. Na 13 wydziałach i w jednym instytucie w Gliwicach, Katowicach, Zabrze oraz Rybniku, w oparciu o nowoczesne metody nauczania, na ponad 60 kierunkach studiów obejmujących wszystkie poziomy nauczania oraz studia podyplomowe i menedżerskie MBA kształcą się prawie 16 tys. studentów. We Wspólnej Szkole Doktorskiej, w której kształcenie odbywa się w 12 dyscyplinach naukowych, uczy się prawie 700 osób. Kształcenie nastawione na interdyscyplinarność i zorientowane na dostarczanie najwyższej jakości wiedzy technicznej opiera się na nowoczesnych i elastycznych metodach nauczania i jest realizowane w specjalistycznych laboratoriach i świetnie wyposażonych salach. Jego fundamentem jest nauka rozwiązywania rzeczywistych problemów oraz bliska współpraca z przemysłem.

Współpraca z firmami

PŚ ściśle współpracuje z wieloma renomowanymi firmami, wspierając transfer wiedzy i rozwój innowacyjnych technologii. Studenci uczelni mają możliwość odbywania praktyk oraz staży w przemyśle, co umożliwia im zdobycie cennego doświadczenia i połączenie teorii z praktyką. PŚ to dziś nowoczesny uniwersytet techniczny, budujący wspólnie z ośmioma wiodącymi uczelniami z Unii Europejskiej Uniwersytet Europejski EURECA-PRO, którego działalność dydaktyczna i naukowa koncentruje się wokół

tematyki odpowiedzialnej produkcji i konsumpcji.

Badania naukowe

Badania naukowe realizowane są w 6 Priorytetowych Obszarach Badawczych:

- 1 Onkologia obliczeniowa i spersonalizowana medycyna**
- 2 Sztuczna inteligencja i przetwarzanie danych**
- 3 Materiały przyszłości**
- 4 Inteligentne miasta i mobilność przyszłości**
- 5 Automatyzacja procesów i Przemysł 4.0**
- 6 Ochrona klimatu i środowiska, nowoczesna energetyka**

Badania w duchu społecznej odpowiedzialności

Prowadzenie badań naukowych w duchu społecznej odpowiedzialności leży u podstaw strategii rozwoju PŚ. Jako lider w realizacji badań na rzecz ochrony środowiska i klimatu uczelnia uczestniczy w realizacji wielu międzynarodowych projektów. Należy do nich EuReComp – projekt o budżecie sięgającym prawie 9 mln euro, realizowany wspólnie z 24 partnerami naukowymi i przemysłowymi z całej Europy. Jego celem jest zapewnienie zrównoważonych metod recyklingu materiałów kompozytowych pochodzących z aeronautyki i energetyki wiatrowej. Naukowcy pracują nad nowatorskimi technologiami minimalizującymi liczbę odpadów przemysłowych poprzez ich przetworzenie i ponowne wykorzystanie w różnych gałęziach przemysłu, branż takich jak morska, transportowa czy motoryzacyjna.

Inwestycje – również ze wsparciem miasta

Uczelnia intensywnie współpracuje z różnymi podmiotami, w tym z samorządami. Miasto Katowice jest w czołówce podmiotów, które wspierają infrastrukturę i wyposażenie budynków uczelni. Do przykładów takich inwestycji należy nowoczesna pracownia badawcza hybrydowego analizatora ruchu i infrastruktury drogowej na Wydziale Transportu i Inżynierii Lotniczej, w której bada się efektywność różnych elementów infrastruktury drogowej. Dostępne w pracowni urządzenia i oprogramowanie pozwalają na badania w zakresie optymalizacji ruchu drogowego, badania skutków zmian organizacji ruchu czy wykonywanie analiz koncepcji urbanistycznych.

Planowane na 2024 r. nakłady inwestycyjne z udziałem wsparcia miasta Katowice to ok. 3 mln zł. Dzięki pomocy miasta zrewitalizowano już obiekty i przestrzenie międzywydziałowe w katowickim kampusie PŚ. W 2021 r. uczelnia otrzymała 4,5 mln zł dotacji w ramach Strefy Innowacji Miasta Katowice. Środki przeznaczone na modernizację istniejących budynków oraz stworzenie nowoczesnych pracowni dydaktyczno-badawczych: pracowni diagnostyki drganiowej środków transportu, pracowni nowych technologii dla studenckich kół naukowych, pracowni systemów sterowania ruchem kolejowym (SRK), pracowni awioniki, pracowni systemów logistycznych oraz pracowni systemów transportowych i inżynierii ruchu. Dodatkowo zostanie przeprowadzona modernizacja istniejących budynków Wydziału Transportu i Inżynierii Lotniczej i dostosowanie ich pod kolejne nowoczesne pracownie, by studenci mogli się kształcić na europejskim poziomie.

Misja

Misją PŚ jako prestiżowego europejskiego uniwersytetu technicznego jest prowadzenie innowacyjnych badań naukowych i prac rozwojowych, kształcenie wysoko wykwalifikowanych kadr na rzecz społeczeństwa i gospodarki opartej na wiedzy, a także

PROF. DR HAB. INŻ. ARKADIUSZ MEŻYK

rektor Politechniki Śląskiej

Status Europejskiego Miasta Nauki Katowice 2024 to uznanie dla potencjału śląskich uczelni, a także szansa na trwałą zmianę oblicza społeczno-gospodarczego regionu, w którym nauka może stać się nowym znakiem rozpoznawczym tej części Europy. Politechnika Śląska, jedna z największych w kraju uczelni technicznych oraz laureat programu Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza, kształci studentów, by odpowiedzialnie, w duchu zrównoważonego rozwoju, kształtowali i zmieniali otoczenie. Nauki techniczne kreują postęp cywilizacyjny i są kołem zamachowym rozwoju gospodarczego oraz społecznego. Dzięki naukom ścisłym i technicznym możemy poznawać otaczającą rzeczywistość i inspirować pozytywne zmiany. W ramach wydarzeń organizowanych w Europejskim Mieście Nauki Katowice 2024 nie tylko chcemy podzielić się z mieszkańcami metropolii wiedzą i wynikami badań naukowych, ale przede wszystkim zaprosić ich do wspólnej podróży i odkrywania fascynującego świata nauki i równocześnie zachęcić do współtworzenia naszego jutra.

aktywne wpływające na rozwój regionu i społeczności lokalnych. Do dziś mury PŚ, najwyżej notowanej w krajowych i zagranicznych rankingach publicznej uczelni akademickiej z Górnego Śląska, opuściło ponad 220 tys. absolwentów.✿

IWONA FLANCZEWSKA-ROGALSKA

AKADEMIA SZTUK PIĘKNYCH w Katowicach

Co łączy logo polskiej policji, scenografię oscarowych filmów, projekty nagradzanych książek, gier i przedmiotów codziennego użytku i ciekawe wystawy prezentowane na całym świecie? Wszystkie powstały dzięki zaangażowaniu osób związanych z Akademią Sztuk Pięknych w Katowicach!

Katowicka ASP to jedna z najmłodszych uczelni artystycznych w Polsce. Powołana w latach 40. XX w. (początkowo jako oddział uczelni wrocławskiej, a w latach 50. włączona w struktury krakowskiej ASP) w kolejnych dekadach zmieniała swoją tożsamość, aby usamodzielnic się w 2001 r. Mimo swojej zawilej i krótkiej historii ASP w Katowicach jest uczelnią podejmującą najwięcej działań sieciujących i prezentujących dorobek wszystkich uczelni artystycznych w Polsce. To działania o charakterze wspólnotowym, partnerskim i działania stałe, których celem jest promowanie osiągnięć nie tylko Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach, lecz także działalności artystycznej innych uczelni w Polsce i za granicą.

Cykliczne przedsięwzięcia takie jak m.in. „Design 32” – konkurs na najlepsze dyplomy projektowe ośmiu publicznych uczelni artystycznych w Polsce, Międzynarodowe Triennale Rysunku Studenckiego czy konkurs „Książka dobrze zaprojektowana – zacznijmy od dzieci”, organizowany w trybie biennale, z powodzeniem budują sieć między uczelniami i sprzyjają wzmocnieniu wartości sztuki.

Uczelnia jest ukierunkowana nie tylko na rozwój własny, ale też na wspieranie rozwoju miasta i regionu. Działania społeczne i działalność kulturalna ASP stanowią ważną część aktywności uczelni. Do takich przedsięwzięć należy m.in. Akademia Młodego Wieku,

skierowana do młodszych odbiorców i z powodzeniem realizowana od 2018 r. Akademia odgrywa również ważną rolę w promowaniu działalności osób studiujących na uczelniach artystycznych w całej Polsce oraz osób debiutujących w przestrzeni sztuki.

Ciekawe projekty ASP

Ochrona polskiego dziedzictwa narodowego

Katedra wawelska jest kościołem polskich królów – to w niej odbywały się najważniejsze państwowe uroczystości, w tym koronacje i pogrzeby królewskie. Jest to również miejsce pochówku polskich monarchów. W latach 2015–2020 zespół konserwatorski kierowany przez Agnieszkę i Tomasza Trzósów z ASP w Katowicach wykonał kompleksową konserwację i restaurację unikatowego zespołu 17 bogato zdobionych trumien spoczywających w katedrze wawelskiej. Zajmowano się m.in. sarkofagami monarchów i ich rodzin (króla Władysława IV, króla Zygmunta III Wazy, króla Zygmunta Augusta, króla Stefana Batorego, a także marszałka Józefa Piłsudskiego). Po renowacji obiekty odzyskały pierwotną kolorystykę oraz bogate zdobienia i zostały wyeksponowane dla zwiedzających.

Złota Palma, Srebrny Niedźwiedź i Oscar

Jeśli scenografię do filmu robili Katarzyna Sobańska i Marcel Sławiński, wykładowcy ASP, to w ciemno możemy zakładać, że produkcja zostanie dostrzeżona w świecie.

Artyści pracowali przy takich filmach jak:

- „Zjednoczone stany miłości” Tomasza Wasilewskiego – Srebrny Niedźwiedź w Berlinie,
- „Ida” – nagrodzona Oscarem,

- „W ciemności” – nominacja do Oscara,
- „Zimna wojna” – Złota Palma w Cannes.

Niedawno odebrali kolejną nagrodę. 4 marca w Warszawie odbyło się uroczyste wręczenie Orłów – Polskich Nagród Filmowych za scenografię do filmu „Filip”.

Logo polskiej policji

Paweł Krzywda i Agata Korzeńska, wykładowcy ASP, zwyciężyli w ogólnopolskim konkursie na znak, którym posługuje się policja. Projekt logo, który zaproponowali, w sposób twórczy, nowoczesny i syntetyczny odnosi się do istniejącego i zakorzenionego w świadomości obywateli wzoru odznaki policyjnej (gwiazdy ośmioramiennnej). Prosta forma logo sprawia, że znak wygląda współcześnie, jest czytelny z dużej odległości oraz pozwala na jego implementację i przetwarzanie dla różnych nośników informacji wizualnej.

System Informacji Miejskiej dla Katowic

Projekt stworzyła ASP we współpracy z miastem oraz firmami Linia i Utał, odpowiedzialnymi za dokumentację produkcyjną oraz wdrożenie.

Zakres prac wiązał się z zaprojektowaniem informacji ulicowej i numerycznej. Założenia funkcjonalne obejmowały wysoką czytelność, ekonomię zapisu, różnorodność znaków, zastosowanie kodów wspierających łatwe odszukiwanie kategorii informacji oraz użycie zestawu kolorystycznego umożliwiającego wysoką zauważalność

przy zmiennych warunkach atmosferycznych i różnorodnych tłach. W realizację projektu zaangażowało się wiele osób związanych z katowicką ASP, głównie projektantki Agnieszka Nawrocka i Zofia Oslisło-Piekarska.

Te kierunki studiów mogą Was zaskoczyć

Studia II stopnia

Designing Reading Experience and Interactive Storytelling – studia interdyscyplinarne, które przygotowują do podejmowania wyzwań projektowych w obszarze związanym z projektowaniem komunikatów wizualnych, narracji i interakcji.

Inclusive Design: Health and Social Well-Being – studia interdyscyplinarne w językach polskim i angielskim, łączące kreatywność projektanta z innowacją i możliwościami technologicznymi.

Studia podyplomowe

Creative Maker – studia skierowane do osób, które pragną nauczyć się alchemii kreatywnej. Można tu poznać praktyczne metody rozwiązywania problemów biznesowo-kreatywnych.

Post Production Supervisor – studia wspierane przez platformę Netflix. Przygotowują do pracy w postprodukcji obrazu i dźwięku. 🎬

PROF. DR HAB. GRZEGORZ HAŃDEREK

rektor Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach

Oprócz tego, że tworzymy naukę, musimy budować zaufanie do niej – to bardzo ważne dla nas wszystkich w tych niepewnych czasach.

Głęboko wierzę, że jesteśmy świadkami procesu przemian, które zmieniają oblicze

tego regionu w sposób równie zasadniczy, jak to miało miejsce w czasie rewolucji przemysłowej, jednak bez zaangażowania mieszkańców nie będzie to możliwe. Budując intelektualny kapitał regionu, nie tylko wpływamy na wizerunek Śląska w kontekście kraju i Europy, ale też stajemy się wiarygodni dla osób żyjących tutaj.

Ciekawostki o katowickiej ASP

4 kierunki kształcenia: grafika, malarstwo, projektowanie graficzne i wzornictwo,

500 osób studiujących, 140 osób zajmujących się nauczaniem.

Rektorat mieści się w budynku dawnego kasyna oficerskiego.

Wnętrza te wykorzystywał Bogusław Wołoszański w „Sensacjach XX w.”.

Pierwszy dyplom w historii uczelni otrzymał w 1952 r. Waldemar Świerzy.

Ten sam artysta wręczał indeks z numerem 1 pierwszemu studentowi samodzielnej ASP w Katowicach.

AKADEMIA WYCHOWANIA FIZYCZNEGO im. Jerzego Kukuczki w Katowicach

AWF to uczelnia mająca szeroką ofertę dydaktyczną dla osób, które cenią sobie aktywność fizyczną. Edukacja na najwyższym poziomie stale przekłada się na wiele sukcesów instytucji. Nadrzędną misją AWF jest inspirowanie społeczeństwa do uprawiania sportu oraz propagowanie aktywnego, zdrowego stylu życia, a także działalność badawcza mająca na celu osiągnięcie korzyści w zakresie zdrowia fizycznego i psychicznego, poprawy dobrostanu i rozwoju gospodarczego.

AWF to przede wszystkim ludzie

Na uczelni kształcą się 2760 osób (w tym 1256 kobiet oraz 1504 mężczyzn). O nauce na najwyższym poziomie dba wyspecjalizowana kadra. Obecnie wiedza jest przekazywana studentom przez 24 profesorów, 34 doktorów habilitowanych, 165 doktorów i 56 magistrów. 167 pracowników administracji koordynuje pracę całej instytucji.

Oferta dydaktyczna

AWF Katowice oferuje szeroką gamę kierunków kształcenia. Osoby chcące związać swoją przyszłość z aktywnością fizyczną, sportem i zdrowiem mogą wybierać ścieżkę edukacji spośród 12 kierunków studiów stacjonarnych (w tym siedmiu I stopnia i pięciu II stopnia) oraz trzech niestacjonarnych (w tym jednego I stopnia i dwóch II stopnia). Studenci mogą rozwijać swoją wiedzę i umiejętności na trzech wydziałach: Wychowania Fizycznego, Zarządzania Sportem i Turystyką oraz Fizjoterapii.

Sukcesy uczelni

Działalność akademii owocuje wieloma osiągnięciami. W 2023 r. AWF Katowice po raz szósty została liderem w rankingu „Perspek-

tyw”. Uczelnia wciąż jest najlepszą akademią wychowania fizycznego w Polsce. Od 2018 r. kierunek wychowanie fizyczne pięciokrotnie zwyciężał w rankingu, natomiast fizjoterapia od czterech lat niezmiennie triumfuje na tle innych uczelni.

AWF dba o formę mieszkańców

Misją AWF Katowice jest zachęcanie i inspirowanie społeczeństwa do podejmowania aktywności fizycznej i uprawiania sportu. Ważną ideą jest również dążenie do dobrego stanu zdrowia oraz samopoczucia fizycznego i psychicznego przez całe życie. Aby realizować powyższe założenia, społeczność uczelni organizuje wydarzenia i zajęcia sportowe, z których wiele odbywa się cyklicznie.

→ Katowicki Festiwal Biegowy im. Jerzego Kukuczki

To jedno ze sportowych przedsięwzięć organizowanych przez społeczność AWF. Wydarzenie jest skierowane zarówno do dorosłych, jak i do najmłodszych, którzy chcą zadbać o swoją formę. Starannie zaplanowane trasy dla biegaczy w różnym wieku pozwalają wszystkim chętnym sprawdzić swoje możliwości. To prawdziwe święto biegania.

Tegoroczny Katowicki Festiwal Biegowy odbędzie się 18 maja. Na uczestników czekają: bieg na 5 km, bieg na 10 km, półmaraton (będący częścią PKO Korony Śląskich Półmaratonów), rajd nordic walking na dystansie ok. 8 km, bieg dla dzieci „W poszukiwaniu przyszłych olimpijczyków”, „Sztafeta pokoleń”. Nowością w XV edycji są Mistrzostwa Szkół Wyższych o Puchar Rektora AWF w Katowicach „Europejskie Miasto Nauki Katowice 2024” dla społeczności Konsorcjum Akademickiego – Katowice Miasto Nauki.

→ Panewnicki Bieg Dzika

To kolejny przykład prozdrowotnego sportowego wydarzenia systematycznie organizowanego przez katowicką AWF. To rekreacyjne przedsięwzięcie odbywające się od 2011 r. na terenie Lasów Panewnickich. Przedział wiekowy uczestników biegu to od roku do 90 lat. Wydarzenie odbywa się co miesiąc. Zawodnicy w każdym biegu pokonują trasę 4882 m. Dystans można przebiec lub przemaszerować od jednego do czterech razy. Każde zawody kończą się wspólnym ogniskiem. Na koniec sezonu najbardziej aktywni uczestnicy rywalizacji otrzymują statuetkę Dzika. Panewnicki Bieg Dzika to nie tylko rywalizacja, ale również okazja do wspólnej aktywności fizycznej z bliskimi.

→ Trening Zdrowotny w Mieście Nauki

Specjaliści AWF z Zakładu Lekkiej Atletyki proponują Trening Zdrowotny w Mieście Nauki w każdą środę i czwartek aż do maja. Wydarzenie ma na celu zadbanie o dobrą kondycję mieszkańców oraz zachęcenie wszystkich do wprowadzenia aktywności fizycznej do swojego planu dnia. Zawodnicy biorący udział w dużych wydarzeniach sportowych mogą potraktować to przedsięwzięcie jako formę treningu. Organizatorzy zapraszają osoby pełnoletnie. Uczestnictwo w zajęciach jest bezpłatne, bez zapisów. Akcja ma charakter treningu zdrowotnego.

Badania naukowe

Zespoły badawcze AWF pozyskują granty i prowadzą badania oraz projekty, które dostarczają odpowiedzi na wiele pytań nurtujących współczesne społeczeństwo. Suma środków na realizację projektów naukowych pozyskanych w minionym roku wynosi ponad 16,5 mln zł. Ta imponująca kwota jest po-

PROF. DR. HAB. GRZEGORZ JURAS

rektor AWF

W bieżącym roku akademickim dumnie celebруемy tytuł Europejskiego Miasta Nauki. Jest to wydarzenie bez precedensu w skali kraju, którego beneficjentami jesteśmy wszyscy – społeczności akademickie, ale także, co ważne, mieszkańcy województwa śląskiego.

Te niezwykle obchody to wspaniała okazja do integracji zespołów badawczych Konsorcjum Akademickiego – Katowice Miasto Nauki, jak również do prezentacji potencjału śląskiej nauki na arenie Europy i świata. Wielowymiarowość tego projektu umożliwiła nam zawarcie w nim wyjątkowości i unikatowego charakteru każdej uczelni i instytucji, dzięki czemu w rezultacie stworzyliśmy jedyny w swoim rodzaju kombinat naukowy, swoistą kopalnię talentów i kreatywności. To pokazuje, że kopalnie węgla, z którymi dotąd kojarzył się nasz region, mogą zostać zastąpione koncepcją zagłębia potencjału i rozwoju nauki polskiej. Zachęcamy do udziału we wszystkich tygodniach tematycznych Miasta Nauki. AWF Katowice przygotowała już Tydzień Gór, a przed nami jeszcze Tydzień Olimpizmu i Tydzień Tańca, na które serdecznie zapraszamy.

żytkowana na cele związane z aktywnościami w ramach kilkunastu prowadzonych obecnie projektów. Sukcesy naukowe zobowiązują do dzielenia się nimi na szerszym forum, dlatego rokrocznie w AWF Katowice są organizowane konferencje i seminaria służące wymianie doświadczeń i szerzeniu wiedzy eksperckiej.

Rozwój AWF w Katowicach

W związku z Europejskim Miastem Nauki Katowice 2024 uczelnia zgłosiła ciekawe inicjatywy, które mają służyć zarówno sportowcom, jak i mieszkańcom. Pierwszym projektem jest AWF PARK – nowoczesny budynek, w którym będą się mieścić: centrum badawczo-rozwojowe Instytutu Nauk o Sportcie AWF Katowice, laboratoria, aule wykładowe, sale konferencyjne oraz zaplecze noclegowe. Drugą inicjatywą akademii jest hala lekkoatletyczna. Będzie ona obiektem całorocznym, który skupi pod swoim dachem wszystkie dyscypliny królowej sportu. Uczelnia ma w planie także budowę kompleksu daszonych kortów tenisowych. 🌟

SENIORZY: Nigdy nie przestajemy się uczyć i rozwijać!

A. ŁUKASZEK

ZE ZBIORÓW CENTRUM KSZTAŁCENIA PRZEZ CAŁE ŻYCIE UNIWERSYTETU EKONOMICZNEGO. FOT. PIOTR PILARSKI I TERESA SZWAŃCĄK-SETNIK

Wieczne uczelnie dla niekończącej się wiedzy” – tak można by określić fenomen Uniwersytetów Trzeciego Wieku, które w dzisiejszym dynamicznym społeczeństwie stają się oazą intelektualnego rozwoju dla seniorów. To nie tylko miejsca, gdzie życie po emeryturze nabiera nowych barw, ale także przestrzeń, w której osoby dojrzałe odkrywają, że nauka i pasje nie mają daty ważności. Ten artykuł przybliży fascynujący świat instytucji edukacyjnych dla seniorów i rzuci światło na bogactwo oferty, inspirujące historie oraz wpływ, jaki Uniwersytety Trzeciego Wieku wywierają na jakość życia tych, którzy postanowili nigdy nie przestawać się uczyć i rozwijać.

Wielu seniorów żyje według zasady, że zdrowe ciało idzie w parze ze zdrowym duchem, i znajduje w aktywnościach Uniwersytetów Trzeciego Wieku przestrzeń do kontynuowania swojej duchowej i intelektualnej podróży. Miasto Katowice stoi na czele tej edukacyjnej rewolucji i oferuje cztery renomowane uczelnie: Uniwersytet Ekonomiczny, Uniwersytet Śląski, Śląski Uniwersytet Medyczny oraz Akademię Górnośląską im. Wojciecha Korfańtego, które stają się domem dla osób pragnących kontynuować swoją edukacyjną podróż nawet po zakończeniu formalnej kariery zawodowej.

Uniwersytet Ekonomiczny Trzeciego Wieku

Jest to nie tylko miejsce nauki, ale też źródło inspiracji, umożliwiające seniorom uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych oraz corocznej Olimpiadzie Uniwersytetów Trzeciego Wieku „Trzeci Wiek na Start” w Łazach. To instytucja, która nie tylko dostarcza wiedzę, ale także zapewnia seniorom okazję do rozwijania zainteresowań zarówno w murach uczelni, jak i podczas licznych wycieczek i wydarzeń organizowanych w Muzeum Śląskim w Katowicach, Filharmonii Śląskiej czy miejskiej bibliotece w Katowicach. Słuchacze mają możliwość uczestniczenia w wykładach, seminariach oraz zajęciach dodatkowych, takich jak zajęcia komputerowe, taneczne, sportowe i lektoraty z języków: angielskiego, niemieckiego, hiszpańskiego i francuskiego. W każdym semestrze odbywa się ok. 16 wykładów o różnej tematyce.

Więcej: ue.katowice.pl/kandydaci/uetw.html.

Uniwersytet Śląski

Jest prekursorem tego typu instytucji w regionie. Nie tylko oferuje szeroki wachlarz tematyczny, ale także promuje aktywność społeczną poprzez współpracę z różnymi organizacjami, takimi jak Radio Katowice, dział

digitalizacji Biblioteki Śląskiej czy Ogólnopolska Federacja Uniwersytetów Trzeciego Wieku. Początkowo powstał jako miejsce dla osób, których edukacja została przerwana przez II wojnę światową. Oferta uczelni jest bardzo bogata – oprócz wykładów o tematyce ogólnej są prowadzone zajęcia m.in. z historii sztuki, historii Kościoła, psychologii oraz lektoraty z języków obcych. Słuchacze mają również możliwość uczestniczenia w zajęciach sportowych oraz zajęciach komputerowych, a także mogą wziąć udział w wyjeździe do sanatorium w Ustroniu w trakcie trwania przerwy międzysemestralnej.

Więcej: utw.us.edu.pl.

Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach

Uniwersytet Trzeciego Wieku mieści się przy Wydziale Nauk o Zdrowiu. Jego działalność skupia się na promowaniu zdrowego stylu życia seniorów poprzez organizowanie spotkań wykładowo-warsztatowych. Wykłady skupiają się głównie na tematach okołomedycznych, a zajęcia odbywają się raz w miesiącu. Od pracowników uczelni można się dowiedzieć, że Uniwersytet Trzeciego Wieku prowadzony przy Wydziale Nauk o Zdrowiu Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach to nie tylko miejsce edukacji, ale również platforma, która stawia sobie za cel promocję zdrowego stylu życia seniorów i przyczynia się do podniesienia jakości ich codziennego życia.

Więcej: utw.sum.edu.pl.

Akademia Górnośląska im. Wojciecha Korfańtego w Katowicach

Uczelnia, otwierając się na potrzeby seniorów, stworzyła dla nich szereg zajęć oraz wykładów interdyscyplinarnych. Zajęcia dotyczą takich tematów jak psychologia, turystyka, medycyna, które są ustalane na podstawie zapotrzebowania i opinii uczestników. Poza wykładami, które odbywają się raz w tygodniu, słuchacze mają możliwość uczestniczenia w zajęciach artystycznych oraz ruchowych.

Od pracowników uczelni można się dowiedzieć, że ich celem jest aktywizacja seniorów, zachęcenie ich do dalszego rozwoju oraz do zawierania nowych znajomości. Akademia wychodzi naprzeciw tym potrzebom i zapewnia interesujące wykłady w małej, 30-osobowej grupie.

Więcej: gwsh.pl/utw.

Opinie uczestników, którzy dzielili się swoimi doświadczeniami z zajęć na Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach, świadczą o tym, że nauka w każdym wieku może być pasjonująca. W rozmowie na temat uczelni słuchacze zostali zapytani, dlaczego zdecydowali się na uczestnictwo w zajęciach i co o nich sądzą. Oto niektóre odpowiedzi.

„Spędzamy bardzo miło czas, a przy okazji porykamy wiedzę, której nie zdobyliśmy jako uczennice, ponieważ tutaj są zajęcia z architektury, ze sztuki pięknej. Są tu świetne wykłady, wykładowcy też są świetni, to trzeba przyznać. Mamy też wycieczki, np. 8 marca będziemy obchodzić w bibliotece miejskiej, takie zobaczenie biblioteki od kuchni”.

„Nauczyli nas tutaj dużo. Mamy zajęcia komputerowe, języki, wycieczki i przede wszystkim kontakt z ludźmi. Można się czegoś ciekawego dowiedzieć, bo tutaj są bardzo ciekawe wykłady. Jesteśmy zadowoleni z zajęć, są tematy, które właśnie osoby w naszym wieku sobie cenią”.

„Polubiłam zniechęconą przeze mnie matematykę. Nie sądziłam, że da się tak ciekawie uczyć ekonomii”.

Uniwersytety Trzeciego Wieku w Katowicach to nie tylko instytucje edukacyjne, ale także prawdziwe ośrodki aktywności, integracji społecznej i rozwoju osobistego seniorów. Bogaty program zajęć obejmuje wykłady z różnych dziedzin, jak również pasjonujące zajęcia dodatkowe, takie jak taniec, sport czy lektoraty. To miejsca, w których przenikają się edukacja i aktywność i które tworzą społeczność inspirowaną poprawą jakości życia seniorów poprzez naukę i zaangażowane uczestnictwo.

ALEKSANDRA ŁUKASZEK

ŚLĄSKI FESTIWAL NAUKI

Za nami siedem fascynujących edycji

Przez siedem lat Śląski Festiwal Nauki Katowice dostarczał mieszkańcom regionu niezapomnianych doświadczeń naukowych. Od pierwszej edycji w 2016 r. festiwal przyciąga tłumy uczestników, stając się integralną częścią krajobrazu miasta.

Ubogacając kalendarz wydarzeń Katowic, festiwal udowadnia, że nauka to nie tylko poważne eksperymenty i teoretyczne wykłady. Połączenie nauki z rozrywką oraz jej dostępność dla każdego, niezależnie od wieku czy poziomu wykształcenia, stały się cechami charakterystycznymi tego wydarzenia.

Poprzednie edycje Śląskiego Festiwalu Nauki były prawdziwymi spektaklami edukacyjnymi, zgromadziły setki tysięcy uczestników z różnych zakątków regionu i spoza niego. Zorganizowano setki warsztatów, które umożliwiały uczestnikom bezpośrednią interakcję z ekspertami, co zachęcało do aktywnego udziału i eksperymentowania. Ponadto liczne stanowiska pokazowe prezentowały fascynujące eksponaty i technologie. Niezaprzeczalnie ważną częścią festiwalu były również wykłady prowadzone przez wybitnych naukowców i ekspertów z różnych dziedzin. Wystawy reprezentujące różne instytucje, firmy i organizacje mieli okazję zaprezentować swoje osiągnięcia oraz projekty badawcze.

Ogromna liczba gości odwiedzających festiwal świadczy o jego dużym znaczeniu społecznym i popularności, a także o potrzebie dostępu do wiedzy i nauki w sposób przystępny i interesujący dla szerokiej publiczności.

Śląski Festiwal Nauki KATOWICE zaprasza nie tylko do zgłębiania tajników nauki, ale również do inspirowania się jej osiągnięciami i czerpania z niej radości. Już teraz oczekujemy z niecierpliwością na kolejne edycje, które z pewnością również będą pełne fascynacji i naukowych odkryć. Widzimy się w grudniu? ✨ JG

ŚLĄSKA NAGRODA NAUKOWA

Śląska Nagroda Naukowa to prestiżowa nagroda przyznawana przez wszystkie uczelnie współorganizujące Śląski Festiwal Nauki KATOWICE. Wręczana jest osobom pracującym na uczelniach lub kształcącym się w szkołach doktorskich, które w znaczący sposób przyczyniają się do rozwoju nauki i prezentują wybitne osiągnięcia artystyczne, jak również promują śląską naukę na arenie krajowej i międzynarodowej. ✨

50 WYBITNYCH OSIĄGNIĘĆ ŚLĄSKIEJ NAUKI

Z okazji Dnia Nauki Polskiej w ramach EMNK 2024 przygotowana została wyjątkowa publikacja – „50 wybitnych osiągnięć śląskiej nauki”. Jest to przegląd badań naukowych oraz inicjatyw z przestrzeni sztuki realizowanych przez pracowników i pracowniczki Konsorcjum Akademickiego – Katowice Miasto Nauki w ciągu ostatnich 10 lat. Publikacja została stworzona przez siedem publicznych uczelni. Przedstawiony przegląd ukazuje niewielki wycinek istotnej tematyki podejmowanej na śląskich uczelniach oraz ich znaczenie w transformacji regionu w zakresie klimatu i środowiska, zdrowia i jakości życia, przemysłów przyszłości, innowacji społecznych, dziedzictwa przemysłowego i kulturowego oraz kreacji i krytyki. ✨

MUSZĘ ZOBACZYĆ,

co się będzie przez ten tydzień działo!

Z dr. **Lukaszem Lamzą**, filozofem przyrody, dziennikarzem naukowym, ambasadorem Śląskiego Festiwalu Nauki i dyrektorem kreatywnym ds. programu 50 Tygodni w Mieście Nauki, rozmawia **Sławomir Rybok**.

→ **Sławomir Rybok:** Idee 50 tygodni są poświęcone aktualnym problemom polskiej i światowej nauki, których rozwiązanie ma szczególne znaczenie dla naszego życia. Jakie głównie są to tematy?

Dr Łukasz Lamża: Okazuje się, że nauka jest wszędzie i wszędzie jest istotna. Z jednej strony mamy więc wielkie tematy, takie jak medycyna i zdrowie – takie, o których wszyscy wiedzą, że są istotne. Mamy np. we wrześniu Tydzień Raka, kiedy porozmawiamy o tym, gdzie jest dziś nauka w temacie chorób nowotworowych. W styczniu organizowaliśmy Tydzień Żywności, podczas którego naukowcy pokazywali nam np., jak można lepiej zorganizować żywienie dzieci w szkołach albo jak zminimalizować straty żywności. Z drugiej strony są te tematy może mniej medialne, ale też szalenie istotne. Przykładowo pod koniec września będzie Tydzień Turystyki – to będzie okazja nie tylko, żeby pojechać po górach albo po Katowicach, ale również żeby porozmawiać o zarządzaniu przedsiębiorstwem turystycznym,

o trendach w tej gałęzi gospodarki, o lataniu samolotami i o wszystkim innym. Krótko mówiąc, wybierz sobie dowolny aspekt życia, a jest na to jakaś ciekawa nauka.

→ **Jaki ma pan sposób na popularyzację nauki?**

Moja pierwsza zasada jest taka: nie mówię o czymś, jeżeli nie uważam tego za naprawdę interesujące. Szczęśliwie świat ma taką zabawną cechę, że cały jest interesujący, tylko czasem trzeba podlubać trochę głębiej, żeby to zauważyć. Moja druga zasada jest taka: opieram się wyłącznie na nauce z pierwszej ręki. 95% wszystkiego, co robię, opiera się bezpośrednio na artykułach i książkach naukowych. Trzeba trochę uporczywie, żeby się przez nie przedzierać, ale warto, bo najciekawsze rzeczy, najbardziej niespodziewane znaleziska kryją się właśnie u źródła. I to właściwie tyle. Trzeba po prostu zaprzyjaźnić się z nauką – nie dlatego, że jest jakaś specjalnie wspaniała, bo ma swoje wady, ale raczej dlatego, że jest nam w stanie całkiem umiejętnie pokazać świat i nas samych. A to już jest naprawdę ciekawe!

→ **Czy można powiedzieć, że nauka może i powinna być blisko naszego codziennego życia?**

Oczywiście. Jest jakaś nauka na to, jaki kształt powinna mieć klawiatura

komputerowa, jak powinniśmy przechowywać owoce, jak powinniśmy się rozciągać przed treningiem i po nim. Europejskie Miasto Nauki robimy zresztą z katowicką Akademią Wychowania Fizycznego i podczas Tygodnia Gór mieliśmy już okazję zobaczyć, jak specjaliści myślą o wspinaczce wysokogórskiej. To oczywiście sztuka, ale też fascynująca nauka. Nie musimy rzecz jasna zawsze nachalnie wszystkiego podpinąć pod naukę. Ja sam uważam, że kluczowe dla szczęśliwego życia są rzeczy, z którymi nauka ma poważny problem, a których my uczymy się sami, spontanicznie, po prostu rozmawiając z drugim człowiekiem. Nauka powinna być blisko, ale nie za blisko.

→ **W każdym tygodniu skupiamy się na jednym naukowym temacie. Jak zachęciłby pan tych, którzy jeszcze nie mieli okazji brać udziału w spotkaniach?**

Po prostu listą niektórych tygodni: Tydzień Głosu, Tydzień Pieniądza, Tydzień Czarownic, Tydzień Gier, Tydzień Robotów, Tydzień Improwizacji, Tydzień Tańca, Tydzień Mikroświata. Myślę, że nie ma kogoś takiego, kto spojrzy na tę listę i ani razu nie pomyśli: „Kurczę, to jest ciekawe! Muszę zobaczyć, co się będzie przez ten tydzień działo!”. Jest marzec i przed nami jeszcze ok. 40 takich tygodni. Wystarczy wejść na stronę miastonauki.pl i wybrać coś dla siebie. Zapraszamy! ✨

TYGODNIK POWSZECHNY

DR ANNA GLENSZCZYK, Wydział Nauk Ścisłych i Technicznych UŚ, odpowiedzialna za Tydzień Liczb

Żyjemy w czasach, w których życiem ludzi rządzą liczby. Postępująca cyfryzacja, przetwarzanie danych, wyspecjalizowane roboty, sztuczna inteligencja, finanse, a nawet medycyna – to tylko kilka przykładów, w których odgrywają one kluczową rolę. Ukazanie jej jest pierwszym celem Tygodnia Liczb. Drugim jest udowodnienie, że liczby są interesujące nie tylko dla matematyków, bo oni akurat, wbrew powszechnemu przekonaniu, całkiem dobrze radzą sobie bez nich. Zatem liczby to nie tylko rachunki i sposób na opisanie wielkości. To zestaw symboli tworzących tajemny język, w którym wyrażalne są zarówno eteryczne utwory muzyczne, jak i skomplikowane zestawienia wyników sportowych, zaskakujący kod generujący obrazy czy wreszcie nieodgadnione fluktuacje kryptowalut.

DR ŁUKASZ JACH, PROF. UŚ, był odpowiedzialny za Tydzień Humoru

Nauka to wspaniała rzecz. Kiedy jest bliska ludziom, wtedy staje się nauką do kwadratu! Tydzień Humoru pokazał, jak ważny i społecznie potrzebny jest namysł nad tym, co nas bawi i skłania do uśmiechu. Wydarzenie otworzył w CINIBA sesja poświęcona naukowemu ustaleniu na temat humoru, prowadzoną w obszarach psychologii, pedagogiki, lingwistyki, psychiatrii i historii nauki. Pałac Młodzieży gościł popularyzatorów nauki znanych z portalu Crazy Nauka.

Przybliżyli uczestnikom wydarzenia znaczenie nagród Ig Nobla. Była to okazja do rozmowy z prof. Peterem K. Jonasonem – laureatem z 2014 r. W kinie Światowid przy okazji projekcji komedii odbyła się prelekcja prof. Doroty Skotarczak oraz dr Justyny Budzik. W Kato Science Corner grupa studentek ASP przeprowadziła warsztaty samorozwojowe „Self-reflection z humorem”. Nie obyło się bez warsztatów z jogi śmiechu. Zajęcia poprowadzili Stefan Janicki oraz studenci UŚ. Pod okiem Bartosza Minkiewicza przeprowadziliśmy cykl warsztatów o tworzeniu żartów rysunkowych. Na finał w gmachu Teatru Śląskiego artyści z grupy Impro Silesia pokazali powstające na żywo przedstawienie satyryczne, po którym odbyła się dyskusja na temat warsztatu i kulisów pracy komików improwizatorów.

INNOWACYJNOŚĆ

mamy wpisana w DNA

Z Tomaszem Rożkiem, dziennikarzem naukowym, doktorem nauk fizycznych, popularyzatorem nauki, założycielem Fundacji „Nauka. To Lubie”, ambasadorem Śląskiego Festiwalu Nauki KATOWICE oraz EMNK 2024 rozmawia Sławomir Rybok.

→ **Sławomir Rybok:** Od wielu lat zajmuje się pan popularyzacją nauki, czyli przekładaniem tego, co jest dość hermetyczne, zamknięte, na naszą codzienność. Dlaczego jest to tak ważne?

Tomasz Rożek: Patrząc na ten temat na kilku poziomach. Po pierwsze, to nas po prostu rozwija jako ludzi, a rozwój sam w sobie jest wartością. Po drugie, mam pewność, że osoby, które mają odpowiedni zasób informacji i wiedzy (a to nie to samo) oraz umiejętności, lepiej radzą sobie w życiu. To jest istotne nie tylko dla jednostki, ale również dla całego społeczeństwa. Jeśli więc chcemy budować nowoczesną, konkurencyjną gospodarkę, nie możemy sobie pozwolić, żeby nasi współobywatele nie rozumieli tego, co się wokół dzieje. Istnieje takie ryzyko, jeśli poprzestaniemy wyłącznie na edukacji szkolnej. A więc powodów, dla których popularyzacja nauki jest konieczna, jest moim zdaniem dużo.

→ **Przez cały rok w Mieście Nauki odbywają się otwarte spotkania, wykłady. Każdego tygodnia podejmowany jest inny temat. Wszystko po to, by zachęcać do poszerzania wiedzy i popularyzowania nauki. Z pana doświadczenia kto jest najbardziej otwarty na naukę – dzieci, młodzież czy osoby dorosłe?**

Moim zdaniem każda z tych grup, pod warunkiem że dostosujemy język przekazu do tejże grupy. To jest niezwykle istotne, ponieważ bardzo często o tym zapominamy – język przekazu jest podstawową kwestią, na którą powinniśmy patrzeć. Jeśli weźmiemy pod uwagę wyłącznie pewien zasób informacji i będziemy je przekazywać dalej, nie skończy się to dobrze. Będzie to po prostu nieskuteczne.

Jeżeli więc chcemy do kogoś mówić, to musimy dostosować do niego zarówno formę, jak i treść. Czasami jest to bardzo trudne, ale jeśli postaramy się dostosować język przekazu, to każda z wymienionych grup będzie zainteresowana.

→ **Jakie nowe dziedziny nauki uważa pan za najbardziej ekscytujące?**

Mam trudność z wartościowaniem, ponieważ świat bardzo szybko się zmienia. Poza tym dzisiaj powstaje bardzo wiele kierunków nauki, ale to nie znaczy, że w przeszłości tym się nie zajmowaliśmy. Należały one do szerszego

obszaru badań. Na przykład neuronauki, które rozwijają się bardzo szybko. Wcześniej zajmowała się tym psychiatria, neurologia, po części biologia. Więc to nie jest tak, że jakaś nauka powstaje zupełnie od zera. Zawsze istnieje też pytanie, jakie kryteria mamy do tego przyłożyć – czy naszego poznania, czy np. tego, jaki będzie zwrot inwestycyjny badań.

→ **Jako ambasador Miasta Nauki Katowice 2024 jak zachęciłby pan czytelników do tego, aby niezależnie od wieku i wykształcenia chcieli pogłębiać swoją wiedzę o świecie, w którym żyjemy?**

Na swojej drodze nie spotkałem nikogo, kto nie chciałby wiedzieć. Bardzo często jednak spotykałem osoby, które obawiały się, że nie rozumieją, osoby, które rezygnowały, mówiąc: „To jest za trudne, na pewno tego nie zrozumieję”.

Nauka bywa trudna, ale da się ją przedstawić w sposób inspirujący i dostosowany do wiedzy każdego z nas. A jaka jest nagroda? Ktoś powie: „Po co mi to?”. Świat na tyle szybko się zmienia, że nie stać nas, zarówno w sensie finansowym, jak i w każdym innym, żeby nie wiedzieć, co się dzieje. Mam na myśli absolutnie wszystko – od języków obcych, przez kwestie związane ze sztuczną inteligencją, po odkrycia w dziedzinie medycyny. I naprawdę nie chodzi o to, żeby zostać lekarzem czy informatykiem (choć dzisiaj jest taka możliwość niezależnie od wieku). Chodzi o to, by nie wdawać się w sytuacje wątpliwe, nie dać się zmanipulować. Bardzo często docierają do nas informacje zmanipulowane, na podstawie których podejmujemy decyzje życiowe, finansowe, dotyczące medycyny. Jedynym sposobem, by nie być totalnie bezbronny w świecie przepelnionym fake newsami, jest nie zamykanie się w sobie, odwracanie wzroku od świata wokół, tylko przeciwnie – ciągle uczenie się, śledzenie. Dlatego moim zdaniem warto!

→ **Jak pan sądzi, czym wyróżniają się Katowice, że otrzymały ten zaszczytny tytuł Miasta Nauki 2024?**

Katowice, a szerzej Śląsk, to historycznie w tej części Europy zawsze był obszar i stolica innowacji. Z tym że przez ostatnie 50, 60 lat trochę o tym zapomnieliśmy. Dzisiaj z naszej perspektywy może się wydawać dziwne, że technologie związane z przemysłem ciężkim, wydobywczym i łączy się z nowymi technologiami. 100 lat temu to była absolutna nowość i innowacja i Katowice, jak również cały region na tej innowacyjności wyrosły i mają ją wpisane w swoim DNA. Cieszę się, że zaczynamy sobie o tym powoli przypominać. ✨

Katowice – edukacyjny wizjoner

Katowice nie tylko rozwijają się jako dynamiczne centrum kultury i przemysłu, lecz także stawiają na innowacje w dziedzinie edukacji. Programy specjalistycznych klas w szkołach, wspierane przez samorząd miejski, odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu przyszłych liderów i ekspertów. Przyjrzyjmy się, jakie innowacje edukacyjne wdrożono w Katowicach.

Języki obce

Katowickie szkoły podstawowe stanowią znakomite centrum dla wszechstronnego rozwoju uczniów i oferują im różnorodne klasy specjalistyczne. Dynamiczny rozwój edukacyjny miasta zaowocował rozszerzeniem projektu klas specjalistycznych – objął klasy dwujęzyczne, matematyczne, muzyczne oraz robotyczne. Dzięki temu uczniowie mają niepowtarzalną szansę pogłębienia swoich zainteresowań i rozwinięcia umiejętności w obszarach, które najbardziej ich fascynują.

W podstawówkach dzieci mogą się uczyć angielskiego, niemieckiego, francuskiego i hiszpańskiego. Również licea ogólnokształcące w Katowicach stawiają na różnorodność językową. Nauczanie dwujęzyczne obejmuje takie języki jak niemiecki, francuski, hiszpański, a nawet chiński i japoński. Przykładowo uczniowie XIV LO im. mjr. H. Sucharskiego mają możliwość nauki języka japońskiego w klasie o profilu dziennikarsko-artystycznym. Uzupełnieniem jest wprowadzenie od roku szkolnego 2023/2024 oddziału klasy, w którym

przedmiotami uzupełniającymi są języki koreański i japoński. To otwiera przed uczniami nowe perspektywy i umożliwia im zdobycie umiejętności komunikacyjnych w międzynarodowym kontekście.

Katowice nie zapominają także o najmłodszych obywatelach miasta. W 31 przedszkolach samorządowych jest prowadzony Międzynarodowy Program Powszechnej Dwujęzyczności. Dzieci codziennie mają kontakt z językiem angielskim, co ma na celu naturalne osłuchanie ich z nowym językiem w okresie szczególnej wrażliwości językowej.

Programy „Zakodowane Katowice” i „Matematyczne Katowice”

Miasto zainwestowało w rozwój umiejętności logicznego myślenia i programowania. „Zakodowane Katowice” (dla klas trzecich szkół podstawowych) i „Matematyczne Katowice” (dla klas czwartych) to programy, które mają na celu nie tylko naukę umiejętności technicznych, ale także rozwijanie zdolności logicznego myślenia, krytycznej analizy, pracy zespołowej, eksperymentowania i poszukiwania nieszablonowych rozwiązań.

Programy artystyczne i akademickie

Katowice rozwijają nie tylko kompetencje językowe i matematyczne. Klasa artystyczna w Zespole Szkół i Placówek nr 2 oraz klasa akademicka w Szkole Podstawowej nr 37 we współpracy z Uniwersytetem Śląskim to do-

wód na wszechstronność edukacyjną oferowaną przez miasto.

Innowacyjny Program Edukacji Klimatycznej

Katowice podjęły wyjątkową inicjatywę i stworzyły autorski program edukacji klimatycznej – „Klimatyczne Katowice”. Został on opracowany przez zespół nauczycieli, akademików, radnych i urzędników. Skupia się na krytyce konsumpcjonizmu, utracie bioróżnorodności, antropogenicznych zmianach klimatu oraz transformacji energetycznej. To kompleksowy program integrujący treści z różnych dziedzin nauczania, wprowadzony w ramach szkół podstawowych.

Katowicki Program Edukacji Regionalnej „Serce metropolii – Katowice moje miejsce na ziemi”

W ramach programu, realizowanego w klasach pierwszych i drugich szkół ponadpodstawowych, uczniowie zdobywają rzetelną wiedzę o mieście, rozwijają poczucie dumy z przemian zachodzących w Katowicach, a także zwiększają świadomość o istnieniu narzędzi wpływających na kreowanie miejskiej rzeczywistości. Program ten ma na celu integrowanie uczniów z życiem miejskim oraz rozbudzanie aktywności obywatelskiej.

„Katowice Miastem Fachowców”

Katowice kładą nacisk na praktyczną naukę poprzez projekty takie jak „Katowice Miastem

Fachowców”. Projekt ten pozwala uczniom zaznajomić się z realiami różnych zawodów. W dotychczasowych edycjach uczestniczyły m.in. PKP Cargo SA Południowy Zakład Spółki, Tauron Polska Energia SA, Śląska Izba Turystyki, Polska Grupa Górnicza SA, BFC Nieruchomości Johann Bros, Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Technik Innowacyjnych EMAG, podpisano 32 listy intencyjne z przedsiębiorcami, odbyły się 152 wizyty uczniów w firmach oraz 163 wizyty w szkołach branżowych i technicznych. We wszystkich działaniach wzięło udział łącznie blisko 3 tys. uczniów.

Program Rozwoju Edukacyjno-Zawodowego „P-Tech”

Projekt „P-Tech” to wsparcie dla młodzieży pomagające kształtować umiejętności potrzebne do pracy w branży informatycznej. Współpraca Zespołu Szkół Technicznych i Ogólnokształcących nr 2 z IBM Polska i Kyndrylem oraz Śląskich Technicznych Zakładów Naukowych z Fujitsu Technology Solutions to unikatowa szansa dla uczniów na zdobycie praktycznej wiedzy i doświadczenia.

W ramach programu uczniowie mogą korzystać z laboratoriów partnera, uczestniczyć w praktykach i płatnych stażach, a także śledzić codzienną pracę swojego opiekuna (tzw. job shadowing), poznając od wewnątrz środowisko biznesowe. Firma partnerska zobowiązuje się również wspierać absolwentów „P-Tech” w procesie wejścia na rynek pracy. **JG**

SZCZĘŚLIWE JEST MIASTO, KTÓRE MA SWOJE UNIWERSYTETY

Szczęśliwe jest miasto, które ma swoje uniwersytety. Tym bardziej gdy – jak to się dzieje w Katowicach – chcą one pracować dla jego rozwoju i rozkwitu. Ostatnie lata przyniosły wiele dowodów, jak opłacalna dla wszystkich jest współpraca miasta i świata akademickiego. Najbardziej spektakularnym potwierdzeniem jest tytuł Europejskiego Miasta Nauki dla Katowic na rok 2024. To punkt zwrotny w historii naszego miasta. Odtąd akademicki charakter Katowic będzie kluczowym składnikiem tożsamości miasta. W gronie społeczności akademickiej Katowic myślimy i pracujemy intensywnie nad trwałymi kontynuacjami idei Europejskiego Miasta Nauki. Wskażę na cztery z nich.

1. Konsorcjum Miasto Nauki – należy dbać o dalsze funkcjonowanie sojuszu stworzonego przez

siedem uczelni publicznych mających siedziby w Katowicach. Współpraca uczelni instytucjonalnie odrębnych, ale zjednoczonych wspólnymi celami, jest dobrem wyjątkowym w skali Polski.

2. Sieciowe Centrum Nauki – nowatorska koncepcja instytucji i programu rozpowszechniania wiedzy naukowej w oparciu o połączone i zintegrowane programowo jednostki ulokowane w obiektach należących do siedmiu uczelni konsorcjum. Wytyczenie między uczelniami miejskich ścieżek naukowych pozwoli łączyć zagadnienia sztuki, nauk ścisłych, humanistycznych, przyrodniczych przyczyniając się do budowania pełnego obrazu pracy, jaką wykonuje dziś nauka i sztuka dla zrozumienia i opisu rzeczywistości. Wielką zaletą takiego

Centrum Nauki jest możliwość obserwowania naukowców przy pracy.

3. Program Naukowy dla Śląska – jego celem jest stworzenie systemu finansowania badań naukowych w obszarach kluczowych dla rozwoju naszego regionu. W skrócie: chcemy sprawić, aby najlepsi naukowcy z uczelni regionu, z Polski i ze świata pracowali nad rozwiązaniami problemów, z którymi borykamy się jako obywatele województwa śląskiego.

4. Zielona Strefa Nauki – pracujemy nad założeniami urbanistycznymi terenu łączącego kampusy Uniwersytetu Śląskiego, Uniwersytetu Ekonomicznego oraz miasta Katowice. Chcielibyśmy, aby wzdłuż tego odcinka rzeki Rawy powstała dziel-

nica akademicka otwarta dla wszystkich. Jako piękna i przyjazna przestrzeń rekreacyjna, ale także jako działające się laboratorium nauki obywatelskiej, w którym dochodzi do swobodnych interakcji naukowców i mieszkańców. W Zielonej Strefie Nauki toczyłyby się nieustanny dialog i testowanie rozwiązań naukowych, które mogą ulepszyć nasze życie indywidualne i wspólne. Zielona Strefa Nauki to nie tylko marzenie o niezwykłym obszarze miejskim Katowic, ale również idea i wizja współpracy między uczelniami i obywatelami, którzy chcą mieć realny wpływ na rozwój społeczności i mieszkańców miasta. Zbudujmy wspólnie Miasto Nauki w Katowicach. Na stałe.

PROF. DR HAB. RYSZARD KOZIÓŁEK
REKTOR UNIWERSYTETU ŚLĄSKIEGO

PODGLĄDAJĄC GWIAZDY

Planetarium – Śląski Park Nauki

Planetarium Śląskie działa od 1955 r. i jest jednym z architektonicznych symboli województwa śląskiego. Budynek nawiązujący swoim kształtem do Saturna i orbit planet został zaprojektowany przez krakowskiego architekta Zbigniewa Solawę. W centralnej części obiektu projektant umieścił zegar słoneczny. Znajdujący się na środku głównej sali projektor Zeissa był w stanie wyświetlić na sferycznym ekranie ok. 9 tys. gwiazd. To niezwykle urządzenie będące w istocie komputerem optyczno-mechanicznym pracowało w Planetarium Śląskim aż do połowy 2018 r., podobnie jak największy w Polsce refraktor zainstalowany w obserwatorium astronomicznym.

W 2018 r. dzięki środkom województwa śląskiego, dofinansowaniu z budżetu państwa oraz funduszom Unii Europejskiej rozpoczęła się przebudowa i modernizacja placówki, która cztery lata później wznowiła działalność jako Planetarium – Śląski Park Nauki.

Planetarium – Śląski Park Nauki prezentuje na interaktywnych stanowiskach zagadnienia związane z trzema dziedzinami wiedzy: sejsmologią, meteorologią i astronomią. Nowa placówka stara się przekazywać wiedzę i inspirować swoich gości poprzez do-

świadczanie zjawisk fizycznych... na sobie. Dlatego odwiedzający mogą przeżyć trzęsienia ziemi, lot w kosmos w najnowocześniejszym na świecie symulatorze, zobaczyć prawdziwe wylądowanie atmosferyczne, odczuć różnice klimatów w przygotowanych do tego celu pomieszczeniach czy prześledzić powstawanie tornada.

Przemianie uległa także główna sala projekcyjna. Zasłużony projektor Zeissa został poddany konserwacji i dziś, w dalszym ciągu technicznie sprawny, wraz z oryginalnym pulpitem sterowniczym znajduje się w centralnej części ekspozycji poświęconej astronomii.

JAROSŁAW JUSZKIEWICZ

*polski głos Google Maps,
rzecznik prasowy Planetarium –
Śląskiego Parku Nauki,
ambasador Śląskiego Festiwalu
Nauki*

Planetarium – Śląski Park Nauki to jedyne miejsce na Śląsku, w którym można znaleźć się tak blisko kosmosu. Po raz pierwszy przyprawił mnie tu brat, gdy miałem osiem lat, i już wtedy wiedziałem, że będę tu wracał. I co ciekawe, dziś, ponad cztery dekady później i 20 lat po tym, jak związałem się zawodowo z planetarium, nadal czuję magię tego miejsca. To prawdziwy fenomen, nie tylko na skalę województwa.

w centralnej części ekspozycji poświęconej astronomii. Natomiast na środku sali projekcyjnej stoi dziś najnowocześniejszy optyczny projektor nieba Chiron Goto III, który jest w stanie wyświetlić ponad 150 mln gwiazd. Jego działanie jest wspomagane przez system 10 projektorów cyfrowych Sony. Każdy z nich pracuje w rozdzielczości 8K, co daje imponującą liczbę ponad 44 mln pikseli. Projektor te pozwalają wyświetlić na ekranie dowolne ruchome obrazy.

W trakcie modernizacji nie tylko wymieniono aparaturę projekcyjną, fotele i system dźwiękowy, lecz także wyposażono główną salę w zaawansowany technicznie perforowany ekran o powierzchni

Planetarium Śląskie zawsze było bardzo popularnym punktem na turystyczno-edukacyjnej mapie naszego regionu. Od chwili otwarcia każdego roku placówkę odwiedzało wiele tysięcy osób. Po przebudowie został pobity absolutny rekord: w pierwszym roku – od 10 czerwca 2022 do 10 czerwca 2023 r. – w murach planetarium pojawiło się 500 tys. gości

800 m kw. Łączenia pomiędzy jego poszczególnymi panelami są praktycznie niewidoczne, co sprawia, że widok nieba (także dziennego) jest niemal identyczny z prawdziwym. Projektor – optyczny i cyfrowy – działa w systemie Sky Explorer, który pozwala nie tylko na tworzenie własnych seansów popularnonaukowych, lecz również na prezentację pokazów stworzonych w innych planetariach na całym świecie.

Umieszczenie kultowego projektora Zeissa w Parku Nauki to niejeden akcent nawiązujący do blisko 70-letniej historii Planetarium Śląskiego. W sali projekcyjnej tak jak w 1955 r. znajduje się podświetlana panorama przedstawiająca miasta otaczające Planetarium Śląskie. Podczas przebudowy i modernizacji została ona zrekonstruowana, choć nie zaktualizowana – nadal przedstawia widok z 1955 r., gdy budynek planetarium nie był jeszcze otoczony drzewami.

W 2023 r. największy w Polsce refraktor zakończył swoją pracę w obserwatorium astronomicznym. Został zastąpiony przez nowoczesny teleskop PlaneWave CDK700 ze zwierciadłem o średnicy 70 cm i ogniskowej 4,54 m, co odpowiada ogniskowej poprzedniej lunety. To jeden z największych tego typu instrumentów obserwacyjnych w Polsce. Jest wyposażony w nowoczesną kamerę astronomiczną (FLI Kepler KL4040) oraz zestaw filtrów i okularów pozwalających na obserwacje wizualne. Zabytkowy refraktor można podziwiać w przestrzeniach Parku Nauki. W pobliżu planetarium zainstalowano także radioteleskop Primalucelab Spider 500A. Czasza jego anteny ma średnicę 5 m. Na terenie placówki działa stacja meteorologiczna oraz stacja sejsmologiczna.

Więcej o ofercie planetarium na planetarium.edu.pl.

INSTYTUT Przyszłości

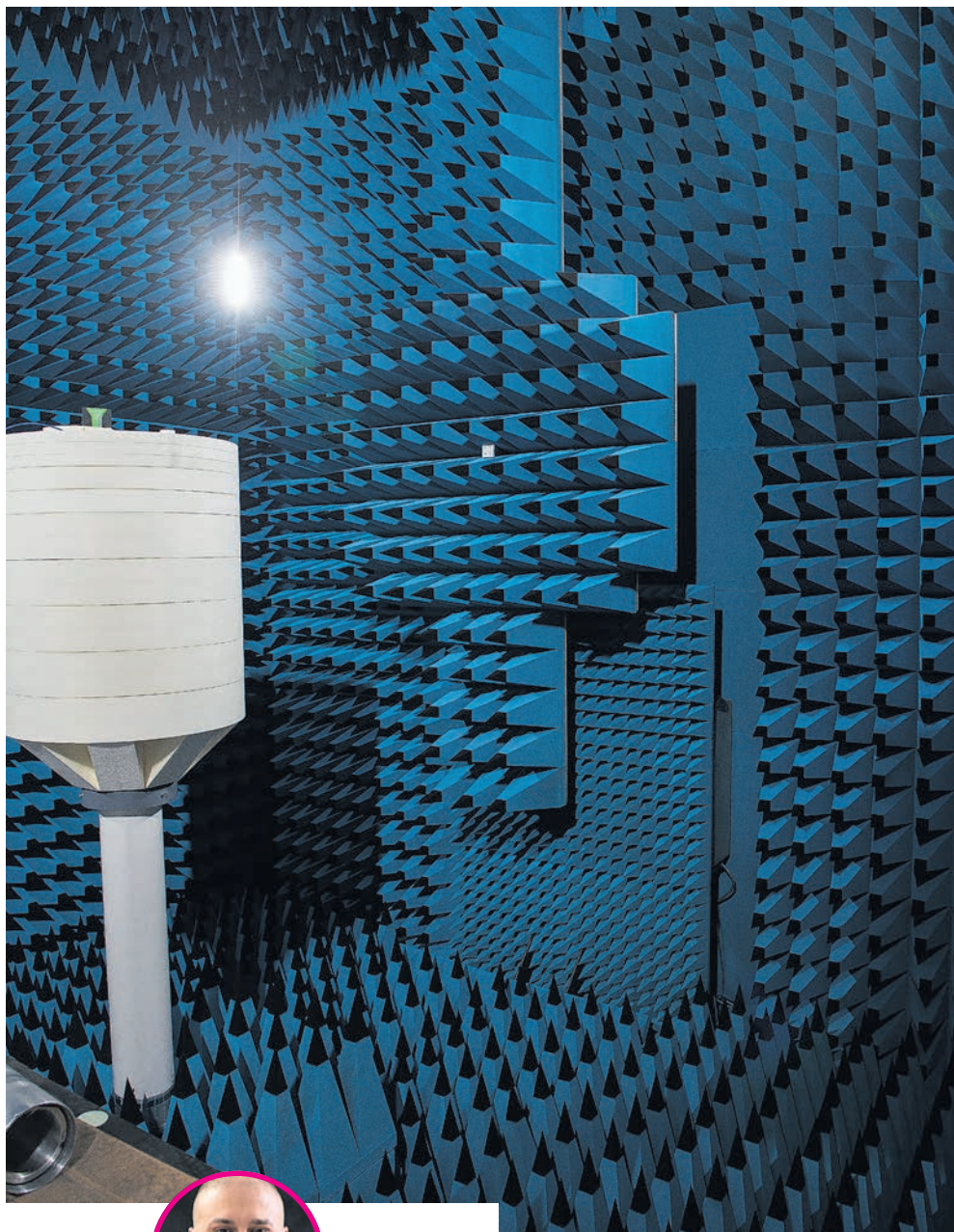
W Katowicach znajdują się instytucje, które równie dobrze mogłyby istnieć w Dolinie Krzemowej. Zajmują się one problematyką, której zakres jeszcze nie tak dawno byłby porównywalny do scenariuszy z literatury science fiction. Jednym z takich miejsc na mapie naszego miasta jest Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Technik Innowacyjnych EMAG, z którą miasto Katowice nawiązało współpracę w nowym obszarze. Czym się zajmuje i jaki może mieć wpływ na nasze życie? Postanowiliśmy to sprawdzić.

Łukasiewicz – Instytut Technik Innowacyjnych EMAG z siedzibą przy ul. Leopolda 31 jest częścią Sieci Badawczej Łukasiewicz – jednej z największych sieci badawczych w Europie. Specjalizuje się w informatyce stosowanej, informatyce technicznej oraz technologiach informacyjnych. Zajmuje się szeroko rozumianym cyberbezpieczeństwem, sztuczną inteligencją, analizą danych, IoT, Przemysłem 4.0, smart cities, cyfrowymi usługami publicznymi oraz badaniami laboratoryjnymi. Sieć Badawcza Łukasiewicz posiada stworzony przez siebie system „rzucania wyzwań”, za którego sprawą grupa 4,5 tys. naukowców proponuje opracowanie skutecznego rozwiązania wdrożeniowego. Angażuje przy tym najwyższe w Polsce kompetencje naukowców i unikatową w skali kraju aparaturę naukową.

Na początku marca miasto Katowice, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach i Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Technik Innowacyjnych EMAG poszerzyły zakres współpracy w nowym obszarze. Podpisały list intencyjny przewidujący partnerstwo naukowe, innowacyjne wykorzystanie technologii i gospodarowanie danymi pozwalającymi na ewolucję w kierunku zautomatyzowanego wspomaganie procesów decyzyjnych. Dostarczone dane umożliwią stworzenie narzędzia do tworzenia analiz, takich jak wyniki z analiz przewietrzania i wentylacji miasta, dostępności terenów zieleni czy gęstości zabudowy. Analiza danych ma w przyszłości pomóc podejmować decyzje dotyczące procesów inwestycyjnych w mieście, wspomagać w tworzeniu dokumentów potrzebnych do ich planowania, weryfikowania, oceny występowania ryzyka i korzyści dla mieszkańców itp.

→ Centrum Usług Bezpieczeństwa Łukasiewicz – EMAG (CUBE)

Realizuje szereg usług z różnych obszarów bezpieczeństwa, aby zapewnić ochronę kompleksową dla użytkownika i zminimalizować ilość słabych punktów w organizacji. Bez potrzeby pokazanych inwestycji we własną infrastrukturę organizacja może natychmiast zacząć się chronić przed cyberatakami, korzystając z zasobów CUBE.

**DR INŻ.
ARTUR KOZŁOWSKI**

dyrektor
Sieci Badawczej Łukasiewicz – Instytutu
Technik Innowacyjnych EMAG

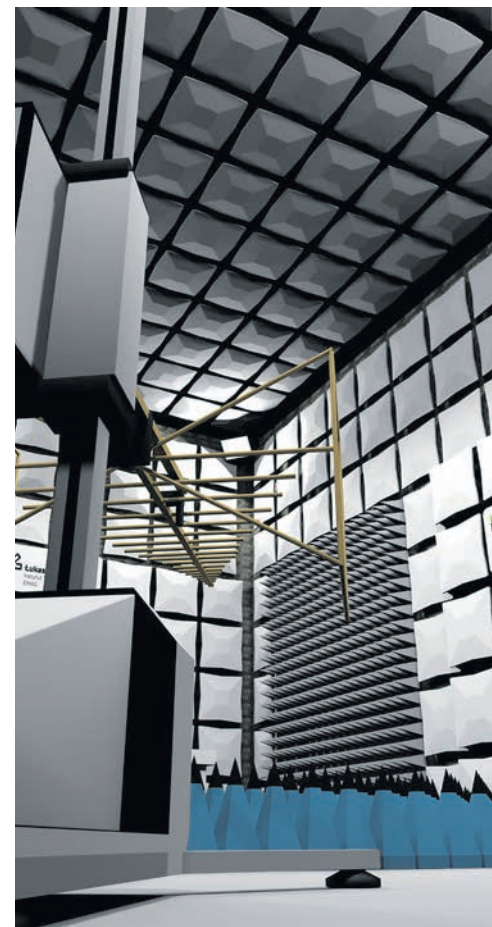
Kolejne elementy współpracy z miastem Katowice są kluczowe dla realizacji tych ambitnych celów. Dzięki tej współpracy możliwe jest tworzenie innowacyjnych rozwiązań, które przyczyniają się do rozwoju miasta i regionu, a także do poprawy jakości życia jego mieszkańców. Współpraca ta jest dowodem na to, jak nauka i samorząd mogą efektywnie współdziałać na rzecz społeczności lokalnej. Świadczy o tym również podpisanie listu intencyjnego, który jest kamieniem milowym w realizacji działań, przybliżającym nas do koncepcji miasta przyszłości.

→ Analiza danych, uczenie maszynowe i sztuczna inteligencja

Łukasiewicz – EMAG buduje na bazie znanych i unikatowych algorytmów analitycznych zaawansowane systemy wspomaganie decyzji działające m.in. w obszarze przemysłu, medycyny, administracji publicznej i edukacji.

→ Laboratorium ITSEF

Wykonuje ocenę bezpieczeństwa urządzeń i systemów produktów, zarówno oprogramowania, jak i komponentów sprzętowych i sprzętowo-programowych, w następujących obszarach zastosowań: motoryzacja, teleinformatyka, energetyka i inteligentne sieci elektroenergetyczne, inteligentne opomiarowanie, przemysłowe systemy automatyki i sterowania, internet rzeczy (IoT), sieci telekomunikacyjne, administracja publiczna, elementy infrastruktury krytycznej. Laboratoria obejmują procesy oceny i certyfikacji zgodnie z wymaganiami międzynarodowych norm Common Criteria (ISO/IEC 15408) oraz

IEC 62443 (w szczególności Laboratorium ITSEF i Jednostka Certyfikująca Wyroby). Niezależna ocena cyberbezpieczeństwa wykonana w akredytowanym laboratorium potwierdza spełnienie wymagań branżowych i stanowi wsparcie we wdrażaniu dyrektywy NIS 2. To pierwsze w Polsce Akredytowane Laboratorium Cyberbezpieczeństwa dla urządzeń IT i automatyki przemysłowej.

→ Laboratorium Radia i łączności Bezwodowej

Nowa infrastruktura badawcza, w której otrzymuje się możliwość wykonywania testów umożliwiających potwierdzenie zgodności wyrobu z dyrektywą 2014/53/EU (RED – Radio Equipment Directive – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich dotyczących udostępniania na rynku urządzeń radiowych). Laboratorium jest uzupełnieniem dla działającego w Łukasiewicz – EMAG Laboratorium Badań Kompatybilności Elektromagnetycznej (EMC). To najnowocześniejsze Laboratorium w Polsce.

→ Predictive Maintenance

Pomaga organizacjom uzyskać najwyższy zwrot z krytycznych aktywów, wspierając efektywność procesów i zastosowań. Rozwiązanie Predictive Maintenance zapewnia wczesne powiadomienie i diagnozowanie problemów wyprzedzająco. ⚙️

KAMIL KALKOWSKI

DLACZEGO WARTO wybrać studia w sercu Śląska?

PAULINA ŚLIWKA
(UŚ)

Katowice zachęciły mnie szeroką gamą atrakcji kulturalnych. Poza Muzeum Śląskim, NOSPR czy Teatrem Śląskim, w których cały rok możemy znaleźć coś ciekawego, organizowane są również różnorodne wydarzenia dla miłośników muzyki, kina czy np. nauki. Studiuję kultury mediów na Uniwersytecie Śląskim. Wybrałam ten kierunek, ponieważ oferuje on wiele ciekawych zajęć z różnych dziedzin kultury.

KLAUDIA BOROWIECKA
(UŚ)

Wybór Katowic jako miasta, w którym będę chciała studiować, to nie był mój pierwszy oczywisty wybór z racji tego, że pochodzę z innej części Polski. Jednak gdy szukałam kierunku, który by mnie zainteresował, znalazłam kultury mediów na Uniwersytecie Śląskim. Od tego czasu – a studiuję już trzeci rok – polubiłam bardzo to miasto za klimat i ilość przeróżnych aktywności społecznych i kulturowych, które się tutaj dzieją. No i oczywiście za ludzi, których dane było mi poznać podczas studiowania, którzy pokazują mi też kulturę Śląska z różnych jego regionów.

NATALIA TRELA
(UE)

Wybrałam Katowice, ponieważ to miasto jest atrakcyjnym miejscem dla studentów ze względu na możliwości rozwoju zawodowego i zdobycia cennego doświadczenia zawodowego poprzez staże i praktyki w licznych firmach i instytucjach działających w regionie.

WIKTORIA GŁOGIEWICZ
(UE)

W studiowaniu w Katowicach najbardziej podoba mi się to, że nie muszę żyć tylko studiami i nauką. Jest tu pełno ciekawych miejsc, w których można miło spędzić czas ze znajomymi. Liczne kawiarnie, restauracje, kluby czy puby są doskonałymi miejscami do spotkań z przyjaciółmi po zajęciach. Co więcej, liczne wydarzenia kulturalne, koncerty, festiwale czy wystawy sztuki dodatkowo wzbogacają moje życie studenckie i to dzięki nim nie jest ono nudne.

DAWID HORNIK
(UŚ)

Studia w Katowicach są dla mnie świetne ze względu na bliską odległość od rodzinnego miasta, co pozwala zredukować koszty utrzymania. Uniwersytet Śląski daje natomiast stosunkowo duży wybór, jeśli chodzi o oferowane kierunki studiów – w moim przypadku szczególnie te humanistyczne. Ponadto Katowice jako typowe miasto studenckie są idealnym miejscem do spędzania wolnego czasu.

SPINPLACE.

CENTRUM KREATYWNOŚCI I COWORKINGU UŚ

Uniwersytet Śląski zakończył przebudowę i kapitalny remont zabytkowego budynku przy ul. Bankowej 5. Teraz wnętrza dawnego banku służą jako uczelniana strefa mająca na celu rozwój przedsiębiorczości na uniwersytecie.

SpinPLACE to uczelniane centrum kreatywności i coworkingu, a także prototypowania i animowania projektów. SpinPLACE ma być przestrzenią działania, a przede wszystkim kreatywnego myślenia. Miejscem, w którym wykorzystuje się potencjał śląskich uczelni w tworzeniu i wdrażaniu produktów oraz usług i które daje możliwość rozwoju studentom i doktorantom oraz możliwość współpracy na polu naukowym akademikom, mieszkańcom i biznesowi.

Uczelnia już przygotowuje kolejne inwestycje w tym rejonie. W pobliżu rektoratu UŚ niebawem ruszy budowa Śląskiego Interdyscyplinarnego Centrum Chemii, a nieopodal także Centrum Biotechnologii i Bioróżnorodności, nowych siedzib dla katowickich biologów i chemików.

Więcej na spinplace.us.edu.pl.

Śląsk pomimo oczywistych skojarzeń z przemysłem jest regionem, z którego pochodzi wielu związanych z nim naukowców. Ich wkład w rozwój nauki został uhonorowany prestiżową Nagrodą Nobla. Prześledzenie biografii wybitnych osobowości, które wyrosły z tej ziemi, pozwala spojrzeć na Śląsk z nowej perspektywy – jako na miejsce, gdzie kształtuje się już nie tylko przemysł, ale i nauka na najwyższym poziomie.

**Maria Goepfert-Mayer:
kobieta, która zmieniła
oblicze fizyki**

Maria Goepfert-Mayer, urodzona 28 czerwca 1906 r. w Katowicach, stanowi dumę Śląska. Jej wkład w rozwój nauki, nagrodzony Noblem w dziedzinie fizyki za model powłokowego jądra atomowego, jest niezaprzeczalny. Z rodziną zasłużoną dla Śląska Maria po urodzeniu przeniosła się do Getyngi, gdzie rozpoczęła edukację i w 1930 r. zdobyła doktorat z fizyki kwantowej. II wojna światowa skierowała ją ku pomocy śląskim uchodźcom w USA. Po wojnie Goepfert-Mayer wspierała Górnoślązaków w Pensylwanii. Tablica pamiątkowa na domu, w którym się urodziła, ulica, biurowiec nazwane jej imieniem – to tylko niektóre ślady po tej wybitnej noblistce. Śląskie Centrum Radiometrii Środowiskowej im. Marii Goepfert-Mayer działa dziś w strukturach Głównego Inspektoratu Górnictwa.

**Otto Stern:
wiązki molekularne
i magnetyczne protony**

Z Żor pochodził Otto Stern, urodzony 17 lutego 1888 r. Jego osiągnięcia w fizyce, szczególnie w rozwoju metody wiązki molekularnej i odkryciu momentu magnetycznego protonu, zapewniły mu prestiżową Nagrodę Nobla. Pochodził z bogatej, kupieckiej rodziny, dzięki czemu po ukończeniu studiów na Uniwersytecie Wrocławskim mógł się skupić na swojej pracy naukowej. Wtedy przeniósł się do Zurychu, gdzie nawiązał owocne znajomości naukowe. Sytuacja polityczna Niemiec wymusiła na nim emigrację do Stanów Zjednoczonych, gdzie wykładał i prowadził badania naukowe, które przyniosły mu w 1943 r. Nagrodę Nobla. Jego osiągnięcia zostały uwiecznione tablicą pamiątkową, którą można zoba-

Nobliści ze Śląska. Inspirujące historie

czyć na ścianie budynku Urzędu Miasta Żory, został też patronem miejskiej biblioteki publicznej w Żorach.

**Kurt Alder:
chemia skoordynowanych
reakcji**

Królewska Huta (obecnie Chorzów) dała światu noblistę – Kurta Aldera. Urodzony 10 kwietnia 1902 r.,

otrzymał Nagrodę Nobla w dziedzinie chemii w 1950 r. za odkrycie i badania nad reakcjami skoordynowanymi z udziałem dienów. Na jego życie w młodości mocno wpłynęła sytuacja polityczna na Śląsku. Podział regionu wymusił na nim i jego rodzinie przeprowadzkę do Berlina, a potem do Kilonii, gdzie Alder rozwijał swoją karierę naukową. Tam zwrócił na siebie uwagę profesorów, któ-

rzy pomagali mu oraz nadzorowali jego badania. W późniejszym życiu pracował nad produkcją kauczuku syntetycznego oraz wykładał na Uniwersytecie w Kolonii. Zdobyl uznanie w środowisku naukowym i Nagrodę Nobla. Dziś tablica pamiątkowa na rodzinnym domu w Chorzowie i oficjalne nazwanie jednego z księżycowych kraterów Alder świadczą o trwałym dziedzictwie tego wybitnego chemika.

**Johannes Georg Bednorz:
nowe horyzonty
nadprzewodnictwa**

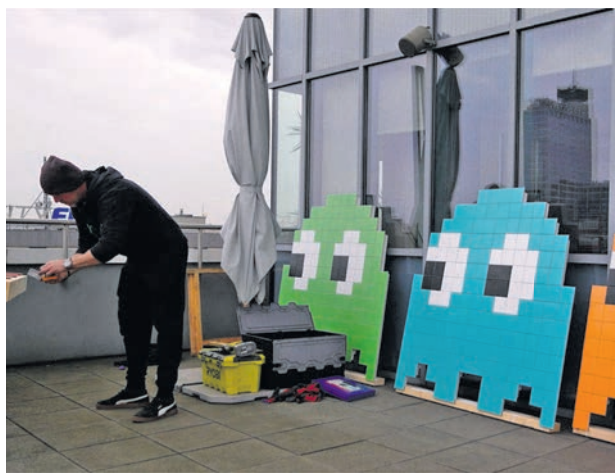
16 maja 1950 r. w Neuenkirchen przyszedł na świat Johannes Georg Bednorz, zdobywca Nagrody Nobla w dziedzinie fizyki za odkrycie nadprzewodnictwa wysokotemperaturowego w tlenkach metali. Jego rodzice, pierwotnie ze Śląska, osiedlili się w Niemczech przed jego narodzinami. Bednorz studiował i wykładał na Uniwersytecie w Münsterze, a prace badawcze prowadził w IBM Zurich Research Laboratory. Dziś ulica w Neuenkirchen nosi jego imię, a w 2017 r. Uniwersytet Śląski w Katowicach przyznał mu doktorat honoris causa. Aktualnie Bednorz pracuje na Politechnice Federalnej w Zurychu, na której dzięki swoim badaniom nad wzrostem kryształów perowskitowych w roztworze stałym uzyskał stopień doktora.

**Konrad Bloch:
walka z miażdżycą
na ścieżkach medycyny**

21 stycznia 1912 r. w Nysie urodził się Konrad Bloch, którego badania nad zwalczaniem miażdżycy i zapobieganiem jej przyniosły mu Nagrodę Nobla w dziedzinie fizjologii i medycyny w 1964 r. Studiował na Uniwersytecie w Monachium, gdzie zainteresował się chemią organiczną. Pochodził z żydowskiej rodziny, przez co w 1934 r. ze względu na zmianę władzy w Niemczech przeniósł się do Szwajcarii, a następnie do Stanów Zjednoczonych, gdzie zdobył doktorat oraz rozpoczął badania, które przyniosły mu Nagrodę Nobla. Był profesorem biochemii na Uniwersytecie Harvarda przez prawie 30 lat, a jego badania nad tłuszczami umożliwiły zrozumienie skutków powstawania miażdżycy. Zmarł w 2000 r., ale dzięki jego dziedzictwu prace na polu medycyny są kontynuowane.

Warto sięgnąć do biografii Marii Goepfert-Mayer, Ottona Sterna, Kurta Aldera, Johannesy Georgy Bednorza i Konrada Blocha – osób, których osiągnięcia pochodzą z różnych obszarów nauki. Mimo że Śląsk często kojarzony jest z przemysłem, ci nobliści pokazują, że nasza kraina wychowała wielu ludzi o wyjątkowych umysłach. Ich wkład w fizykę, chemię i medycynę jest niepodważalny i przynosi zaszczyt naszemu regionowi. Historie tych naukowców, choć w cieniu fabryk i kopalni, są równie ważne dla dziedzictwa Śląska.✿

ALEKSANDRA ŁUKASZEK

Dzieła światowego street artu w Katowicach

Katowice nie po raz pierwszy są pionierami w realizacji wydarzeń muzycznych i kulturalnych w skali polskiej i europejskiej. W mieście są już szlaki: Murali, Moderny czy Śląskiego Bluesa. Tytuł Europejskiego Miasta Nauki stał się dodatkowym bodźcem do działań. Na ulicach Katowic już można dostrzec pierwsze mozaiki, które zapowiadają wyjątkowe wydarzenie poświęcone artystom streetartowym.

Przez ostatnie lata w Katowicach powstawały wielkoformatowe murale, instalacje artystyczne, czasowe instalacje multimedialne, a także projekty z pogranicza dizajnu i typografii, wystawy, warsztaty czy projekty społeczne. Teraz czas na zupełnie nowy projekt pod nazwą „W RAMACH MIASTA – URBAN ART”.

Kluczowa data w realizacji projektu to 1 maja. Wtedy w śródmieściu otwarta zostanie tymczasowa wystawa z pracami m.in. Roya Lichtensteina, Banksy'ego, Obeya, Roberta Indianę, Stika, Davida LaChapelle'a, Andy'ego Warhola, Kawsa czy Damiana Hirsta. Pojawi się na niej całe spektrum dzieł: grafiki, plakaty, zdjęcia, rzeźby, figury, przedmioty codziennego użytku.

Już dziś w Biurze Obsługi Mieszkańców można obejrzyć słynną tarczę autorstwa Jamesa Cauty, w Muzeum Historii Katowic przy ul. Szafranka – prace hiszpańskiego artysty Paco Pometa, a w filii muzeum na Nikiszowcu – dzieła brazylijskiego artysty Vika Muniza.

– Nasze działania rozpoczynamy od pokazania publiczności replik prac francuskiego artysty ulicznego Invadera. Na ulicach miasta pojawi się do-

celowo osiem mozaik; a już dziś pięć z nich można podziwiać w takich lokalizacjach jak budynek urzędu przy Rynku 1, ul. Bankowa, ul. Panewnicka, ul. Koszarowa czy ul. Mikołowska – mówi Marta Chmielewska, naczelnik wydziału promocji.

Projekt „W RAMACH MIASTA – URBAN ART” to kolejne działanie realizowane w związku z przyznaniem Katowicom tytułu Europejskiego Miasta Nauki 2024. Ideą obchodów EMN jest udowodnienie, że nauka i sztuka służą na co dzień każdemu z nas – niezależnie od grupy wiekowej. Stąd szereg inicjatyw realizowanych z myślą o mieszkańcach, zarówno tych najmłodszych, jak i najstarszych – wszystko to w ramach programu 50 tygodni EMN Katowice 2024.

Do 24 marca trwa Tydzień Miasta, współorganizowany przez Miasto Katowice i Uniwersytet Śląski. Jest on doskonałą okazją do odkrycia Katowic na nowo, jak również poznania, co w tematyce miejskiej mają do powiedzenia eksperci. ✿

Harmonogram
Tygodnia
Miasta

Wydawca: Urząd Miasta Katowice,
ul. Młyńska 4, 40-098 Katowice
Redaktor prowadzący: Joanna Górską
Redakcja:
Joanna Górską, Sławomir Rybok, Michał Malina,
Michał Mendala, Kamil Kalkowski, Aleksandra Łukaszek,
Katarzyna Tomczyk
Wydział Komunikacji Społecznej,
tel. 32 259 30 85
e-mail: redakcja@katowice.eu
Skład i opracowanie graficzne:
Dorota Falarowska
skladdtp.online
Korekta:
Beata Gorgoń-Borek

Informator powstaje przy współpracy
z katowickimi ośrodkami kultury i sportu
Nakład: 152 000 egz.
Druk: Polska Press,
Oddział Poligrafia,
Drukarnia w Sosnowcu.

Redakcja zastrzega sobie
prawo do skrótów
i zmian nadsyłanych tekstów.

